

**Trendy v příjmech, vydáních
a spotřebě domácností s nízkými
příjmy a dětmi podle statistiky
rodinných účtů v letech 2006 - 2009**

Pavel Kofroň

VÚPSV, v.v.i. Praha
2010

Publikace byla schválena ediční vědeckou radou ve složení:

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Ing. Martin Holub, Ph.D. (VÚPSV, v.v.i. Praha)
Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D. (FSV UK Praha)
Ing. Robert Jahoda, Ph.D. (MU Brno)
Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)
Ing. Jan Mertl, Ph.D. (VŠFS Praha)
Ing. Jan Molek, CSc. (JU České Budějovice)

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.
Praha 2, Palackého náměstí 4
jako svou 412. publikaci
Vyšlo v roce 2010, 1. vydání, náklad 220 výtisků, počet stran 72
Tisk: VÚPSV, v.v.i.

Recenze: doc. Ing. Magdalena Kotýnková, CSc. (VŠE)
Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)
PhDr. Jaroslav Novák, CSc. (ČSÚ)

ISBN 978-80-7416-068-4

<http://www.vupsv.cz>

Abstrakt

Cílem studie je zhodnotit informace o příjmech, vydáních a spotřebě domácností s nízkými příjmy v České republice na základě dat ze šetření „Statistika rodinných účtů (2006, 2007, 2008 a 2009)“, a to především v těchto směrech:

- a) prezentovat trendy a tendence vývoje vydání domácností s bližším pohledem na vývoj spotřebních vydání, především vydání v oblasti potravin a bydlení,
- b) analyzovat faktory, které souvisí s výše uvedeným vývojem. Tyto faktory souvisí s ekonomickým prostředím, ve kterém se domácnosti pohybují, (cenový vývoj, vývoj příjmů domácností),
- c) získat poučení o životní situaci, zejména trendech v možnostech spotřeby a životního standardu domácností s nízkými příjmy a nezaopatřenými dětmi mezi roky 2006 až 2009.

Ve sledovaném období nedošlo k výraznému poklesu vydání domácností s nízkými příjmy. Prohlubuje se však zaostávání standardu vydání mezi domácnostmi s nízkými příjmy a domácnostmi celkem. Analýza ukázala na relativně významný nárůst vydání domácností s nízkými příjmy na bydlení.

Klíčová slova: domácnosti s nízkými příjmy, vydání, spotřeba, příjmy

Abstract

The aim of the report is to analyze data on incomes, expenditure and consumption of low-income households in the Czech Republic, based on data „Household Budget Survey“ , above all in these respects:

- a) present trends and tendencies of development of household expenditures with a closer look at the evolution of consumer expenditure, especially in part of food and housing,
- b) analyze the factors related to the above development. These factors related to the economic environment in which the home range (price developments, the development of household incomes),
- c) obtain information about the living situation, in particular, trends in consumption opportunities and living standards of low income households and dependent children between the years 2006 to 2009.

In the period under review there was not a significant decline of expenditures of low income households. Increases the gap between standard expenditure of low-income households and households total. Analysis showed a relatively significant increase of expenditure on housing of households with low income.

Key words: low-income households, expenditure, consumption, incomes

Obsah

Úvod	7
1. Makroekonomický pohled	8
2. Vývoj v oblasti sociálních dávek	12
3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi	21
3.1 Struktura domácností s minimálními příjmy a dětmi	21
3.2 Příjmy domácností s minimálními příjmy a dětmi	21
3.3 Vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi.....	23
3.3.1 Vydání úplných a neúplných domácností s minimálními příjmy	29
3.3.2 Vývoj vydání podle spotřebních jednotek	32
3.3.3 Naturální spotřeba domácností s minimálními příjmy a dětmi.....	33
3.3.4 Srovnání vývoje vydání domácností s minimálními příjmy a domácností celkem	35
Závěr	39
Literatura	42
Přílohy	43

Úvod

Hlavním cílem studie je ukázat možnosti spotřeby domácnosti s nízkými příjmy a nezaopatřenými dětmi, které patří k nejvíce ohroženým skupinám z hlediska chudoby. Prezentujeme, k jakým změnám došlo v oblasti výdajů a spotřeby domácností s nízkými příjmy a nezaopatřenými dětmi v období let 2006-2009. Sledované období je hodno zájmu z několika hledisek, na začátku období probíhá ekonomický růst, naopak na konci období dochází k poklesu ekonomického růstu vlivem nastupující hospodářské krize. Dále k růstu cen některých druhů zboží a služeb, vlivem změn výše daňových sazeb (DPH, spotřební daně), postupná deregulace nájmu a zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví.

V průběhu sledovaného období došlo rovněž ke změnám v sociální oblasti, změnami prošla konstrukce životního minima (zavedení existenčního minima), a tím ke změně sociálních dávek, které jsou vázány na výši životního minima. Tyto sociální dávky tvoří významnou část příjmů domácností s nízkými příjmy a nezaopatřenými dětmi.

Pro účely analýzy využíváme především statistik rodinných účtů, které každoročně zpracovává Český statistický úřad (ČSÚ)¹ a prezentuje je v publikacích a na svých webových stránkách, dále využíváme primární zdroje dat statistiky rodinných účtů poskytnutých ČSÚ. Statistika rodinných účtů sleduje hospodaření jednotlivých domácností. Údaje o spotřebě v jednotlivých domácnostech a o vlivu různých faktorů (změny cen) na strukturu vydání a spotřební chování nelze získat z jiných dat. Nevýhodou tohoto šetření je omezená reprezentativnost záměrného kvótního výběru. Z těchto dat využíváme především údaje o domácnostech rodin s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi. Počet sledovaných domácností s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi není velký a ve sledovaném období mírně klesá. K důležitým příčinám tohoto poklesu patří skutečnost, že od roku 2007 došlo ke změně konstrukce životního minima a z toho vyplývající změně hranice příjmu domácnosti vůči životnímu minimu, která je hlavním kritériem pro zařazení domácnosti do souboru. Dále rovněž fakt, že od této změny životního minima nedošlo k jeho valorizaci.

Obsahem studie je:

- a) prezentace trendů a tendencí vývoje vydání domácností s bližším pohledem na vývoj spotřebních vydání, především vydání v oblasti potravin a bydlení,
- b) analýza faktorů, které souvisí s výše uvedeným vývojem. Tyto faktory souvisí s ekonomickým prostředím, ve kterém se domácnosti pohybují, (cenový vývoj, vývoj příjmů domácností),
- c) získání poučení o životní situaci, zejména trendech v možnostech spotřeby a životního standardu domácností s nízkými příjmy a nezaopatřenými dětmi mezi roky 2006 až 2009.

¹ Domácnosti jsou vybírány záměrným kvótním výběrem, zpravodajskou jednotkou je domácnost (soubor společně žijících osob). Pro soubor domácností s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi platí, že domácnost nesmí mít v době náboru čistý peněžní příjem vyšší než 1,3násobku ŽM (rok 2006 a 2007), v roce 2008 to byla hranice 1,9násobku ŽM. Zpravodajský soubor tvoří přibližně 400 domácností.

1. Makroekonomický pohled

Vydání a spotřeba domácností

Sledované období 2006 až 2009 lze charakterizovat jako období vrcholu ekonomického růstu a jeho následného konce, jemuž předcházela etapa oživení v letech 2000–2004. Toto období je obdobím růstu mezd, zvyšováním produkce, nižší míry inflace, poklesu nezaměstnanosti a mimo jiné i růstem spotřeby domácností.

Během let 2006-2008 stoukala v průměru spotřeba domácností celkem reálně o 4,7 % ročně. Nejvýznamnějšího meziročního přírůstku (5,9 %) dosahovala spotřeba domácností (výdaje na konečnou spotřebu zboží a služeb ve stálých cenách) v roce 2006. V roce 2007 dosáhl objem těchto výdajů domácností částky 1,543 bil. Kč.

Na vyšších přírůstcích spotřeby domácností se podílejí především nákupy předmětů dlouhodobé spotřeby. Výdaje domácností na ně stouply v letech 2006 a 2007 o 15 %, resp. 22 %. Souvisí to s nákupem nemovitostí, ale i rekonstrukcemi starších bytů, které potřebují vybavit předměty dlouhodobé spotřeby.

Růst spotřeby českých domácností se během let 2006-2008 projevil mimo jiné značným nárůstem zadluženosti (v roce 2007 bylo domácnostmi celkem vypůjčeno u bank 688 mld. Kč). Podíl zadluženosti domácností tak v poměru k HDP stoupl na 20,5 %. K hlavním důvodům růstu spotřeby domácností patří růst životního standardu a reálných mezd, dále příklon k vlastnickému bydlení (podíl zadluženosti domácností celkem byl u úvěrů na bydlení 14,5 % HDP). Na bydlení měly domácnosti v závěru roku 2007 půjčeno přibližně půl bilionu Kč. Přestože proti předchozím rokům došlo k mírnému poklesu tohoto podílu, byla převaha úvěrů na bydlení ve struktuře půjček domácnostem vysoká.

V roce 2008 došlo k určitému poklesu zadlužování domácností v oblasti úvěrů na bydlení, bylo to způsobeno hlavně snížením počtu poskytnutých hypotečních úvěrů - téměř o 5,5 mld. korun. V oblasti spotřebitelských úvěrů dochází k nárůstu počtu případů jejich nesplácení, a tím k růstu počtu exekucí (více jak 400 tis. v roce 2008). Stoupající tendenci má i počet lidí, kteří mají problémy se splácením závazků, dle údajů sdružení SOLUS (Sdružení na Ochranu Leasingu a Úvěrů Spotřebitelům) mělo ke konci roku 2008 záznam o problémech se splácením 750 tis. osob, meziročně narostl tento počet o více jak jednu třetinu. Problémy se splácením měl každý desátý občan ČR nad 18 let.

Vzrůstající tendence domácností ke spotřebě omezuje míru hrubých úspor domácností. Míra hrubých úspor domácností klesá a klesá i podíl úspor vzhledem k disponibilním příjmům. Osobní úspory v bankách však pořád významně převažují nad dluhy. Veškeré půjčky jednotlivcům tvoří necelé dvě třetiny objemu jejich bankovních úspor. Podíl spotřebitelských úvěrů na vkladech je na úrovni zhruba 30 %.

Úvěry jsou však většinou kryty hmotnými aktivy - úvěrovanými nemovitostmi. Objem takto získaných aktiv ve sledovaném období rostl. Investice do nemovitostí představovalo více jak 80 % celkových hmotných investic domácností.

Vývoj mezd a trhu práce

V roce 2008 byla v ČR průměrná výše hrubé měsíční mzdy 23 542 Kč, nominálně oproti roku 2007 se zvýšila o 8,5 % (za celý rok 2007 byla průměrná mzda 21 694 Kč). Současně však v roce 2008 byla vysoká míra inflace. Reálná mzda se tak

zvýšila o 1,9 %. Jednalo se o nejmenší zvýšení za posledních 10 let. Poměrně odlišná je situace v podnikatelské a nepodnikatelské sféře. V podnikatelské sféře se reálná průměrná mzda za celý rok 2008 zvýšila o 4,4 %, zatímco v nepodnikatelské sféře klesla o 1,8 %. V roce 2008 došlo k zavedení rovné sazby u daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 % ze superhrubé mzdy, došlo tak ke zrušení původních 5 úrovní zdanění (12 %, 19 %, 25%, 32 %, 24 %). V roce 2009 dosáhla průměrná mzda výše 23 598 Kč, v meziročním srovnání činil přírůstek 907 Kč (nominálně o 4,0 %). V roce 2008 byla značně zvýšena sleva na dani na poplatníka ve výši 2 070 Kč/měsíc (24 840 Kč/rok) a 920 Kč na dítě (11 040 Kč/rok). Stejná výše byla stanovena i na rok 2009.

Tabulka č. 1 **Vývoj reálných mezd**

ukazatel	průměrné reálné mzdy %	míra nezaměstnanosti %	produktivita práce %
2006	4,0	7,1	4,9
2007	4,3	5,3	3,3
2008	1,9	4,4	0,8
2009	3,0	6,7	-2,5

Pramen: ČSÚ

Tabulka č. 2 **Vývoj minimální mzdy**

platnost	Kč/měsíc	Kč/hodina
1.1.2006	7 570	44,7
1.7.2006	7 955	48,1
1.1.2007	8 000	48,1
1.1.2008	8 000	48,1

Pramen: ČSÚ

Vývoj míry inflace, spotřebitelských cen

V posledním sledovaném roce 2009 dosáhla míra inflace hodnoty 1 %. V roce 2008 byla zaznamenána nejvyšší míra inflace od roku 1998. Nejvíce se na nárůstu inflace podílely ceny bydlení (2,6 procentního bodu - p.b.), dále to byl nárůst cen u potravin a nealkoholických nápojů (1,3 p.b.). Ceny alkoholu a tabákových výrobků vzrostly o 0,9 p.b. a u stravování s ubytováním došlo k nárůstu o 0,4 p.b.

1. Makroekonomický pohled

Tabulka č. 3 **Růst spotřebitelských cen v % proti předchozímu roku**

	2006	2007	2008
spotřebitelské ceny celkem	2,5	2,8	6,3
potraviny a nealko. nápoje	0,8	4,7	8,1
stravování a ubytování	2,6	2,8	7,0
vzdělávání	3,5	2,4	2,7
rekreace a kultura	1,4	0,0	0,8
pošty a telekomunikace	6,8	0,0	-2,7
doprava	1,6	0,4	2,3
zdraví	4,7	3,6	31,4
byt. vybavení, zař. dom, opravy	-1,3	-0,1	0,5
bydlení, voda, energie, paliva	6,3	3,4	10,3
odívání a obuv	-6,0	-0,8	1,1
alkoholické nápoje, tabák	1,2	10,2	9,9
ostatní zboží a služby	1,9	2,1	4,7

Pramen: ČSÚ (Hlavní makroekonomické údaje ČR)

V roce 2008 byla zvýšena spotřební daň u tabákových výrobků. Ke stagnaci cen došlo u vydání na bytové vybavení (zařízení domácnosti a vzdělávání).

Pouze u dvou oblastí - odívání, obuvi, pošt a telekomunikací došlo k poklesu (0,1 p.b.). Vyšším tempem než v roce 2007 rostly ceny téměř ve všech oddílech spotřebního koše. Jednalo se především o bydlení, kde čisté nájemné bylo vyšší o 16,2 %, z toho v bytech s regulovaným nájemným o 25,5 % a v bytech s tržním nájemným o 2,5 %. Vzrostly rovněž ceny zemního plynu o 24,3 %, který zdražil především kvůli drahé ropě, elektřiny o 9,5 %, tepla a teplé vody o 11,7 %. Důvodem zvýšení cen energií a tepla je nárůst snížené sazby DPH z 5 na 9 %. Toto navýšení proběhlo na základě zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (část čtvrtá, změna zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty). Dalším důvodem bylo zavedení ekologické daně u výroby elektřiny, která nepochází z obnovitelných zdrojů, dále zavedení této daně u zemního plynu (vyjma plynu určeného k výrobě tepla v domácnostech) a u pevných paliv (vyjma paliv určených k výrobě elektřiny).

Rostoucí cenový vývoj u potravin začal již na konci roku 2007, byl způsoben rovněž zvýšením snížené sazby DPH z 5 % na 9 % od ledna 2008. Meziroční růst cen potravin a nealkoholických nápojů byl nejvyšší v lednu, v dalších měsících se zmírňoval a v posledním měsíci roku došlo k meziročnímu poklesu cen. Ceny pečiva byly vyšší než v roce 2007 o 18,0 %, výrobky ve skupině mléko, sýry, vejce o 11,6 %, oleje a tuky o 14,2 %. Již zmíněné navýšení sazby DPH z 5 % na 9 % a zdražení potravin se projevilo ve veřejném stravování a ubytování, ceny jídel v restauračních zařízeních vzrostly o 6,3 %. Rovněž došlo ke zvýšení spotřební daně u tabákových výrobků, to se projevilo zvýšením jejich ceny (15,5 %) V oblasti zdraví (léčiva a zdravotní péče) se výrazně promítlo zavedení regulačních poplatků a zvýšení snížené sazby DPH.

V roce 2009 byla průměrná míra inflace na úrovni 1,0 %. Jednalo se o jednu z nejnižších průměrných ročních mír inflace od roku 1989, nejnižší míra inflace byla v roce 2003 (0,1 %). Největší vliv na tak malou míru inflace měl pokles cen pohonných hmot o 11,8 % a cen potravin a nealkoholických nápojů o 3,9 %. Tržní ceny zboží a služeb klesly o 0,7 %, regulované ceny vzrostly o 8,1 %.

V oblasti bydlení došlo v roce 2007 ke změně stanovování výše regulovaného nájemného. Od 1.1.2007 (na základě zákona č. 107/2006 Sb.) mohli majitelé bytů s dosud regulovaným nájemným svým nájemníkům zvýšit nájemné v průměru až o 20 procent. Regulace nájemného patřila a patří mezi jeden z nejpálčivějších problémů české bytové politiky. Byty s regulovaným nájemným tvoří významnou část nájemních bytů, kterých je v České republice asi 1 milión. Regulované nájemné se vztahovalo v roce 2006 na asi 760 000 bytů, tedy necelou pětinu bytového fondu ČR. V regulovaném nájmu bydlelo v té době přibližně 17 % obyvatel ČR. Podle statistiky rodinných účtů Českého statistického úřadu představovalo čisté nájemné v nájemních bytech (nedružstevních) v roce 2005 v průměru 1 553 Kč měsíčně (což je 7,7 % z čistého příjmu domácnosti), po 1. lednu 2007 to tedy představovalo 1 770 Kč v průměru za nedružstevní nájemní sektor.

Podle zákona se nájemné mělo od ledna 2007 po dobu 4 let zvyšovat podle tabulkového systému "základních cen" (střední hodnoty), který vychází ze statistiky cen nemovitostí Ministerstva financí (MF ČR). Pro rok 2007 se vycházelo z údajů za období od května 2003 do dubna 2006. Algoritmus stanovení maximálního přírůstku nájemného je obsažen v zákoně a je jednoznačně určen pro každý byt podle velikosti obce, kterého se deregulace týká. Konečné navýšení nájemného závisí na mnoha faktorech, například na aktuální výši nájemného, základní ceně za lokalitu a počtu let deregulace.

V roce 2009 bylo rozhodnuto, že pro více než 300 000 bytů se deregulace nájemného prodlužuje do roku 2012. Jedná se o byty ve všech krajských městech (s výjimkou Ostravy a Ústí nad Labem) a obcích Středočeského kraje s počtem obyvatel nad 10 000. Cílem prodloužení deregulace je především sociální hledisko, nájemné v těchto bytech už je velmi vysoké, přesáhlo částku 40 Kč/m² a jednorázové navýšení na cílové nájemné by znamenalo vysoké sociální zatížení nájemníků bytů.

2. Vývoj v oblasti sociálních dávek

V první polovině roku 2006 došlo k přijetí zákona č. 111/2006 Sb., který zavedl nové prvky systému pomoci v hmotné nouzi, má pomáhat řešit problémy chudoby a sociálního vyloučení. Rovněž došlo k přijetí zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který nově zavedl „příspěvek na péči“ určený přímo uživatelům sociálních služeb, který nahradí dosavadní "zvýšení důchodu pro bezmocnost" a "příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu". Výše příspěvku se pohybuje od 2 tis. do 11 tis. Kč dle stupně závislosti žadatele na pomoci jiné osoby. Zákon stanovil jednotlivé druhy sociálních služeb a typy zařízení, které mohou služby poskytovat.

Systém pomoci v hmotné nouzi je založen na principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která se práci vyhýbá. Systém obsahuje také motivační prvky, jež vedou osobu, která se ocitla v hmotné nouzi, k aktivitě a snaze zvýšit si vlastní příjmy, především z pracovní činnosti. Zákon definuje v § 2 kdo se pokládá za osobu v hmotné nouzi. Základním kritériem je nedostatek příjmu na zabezpečení základních životních potřeb (částky na živobytí). Za osobu v hmotné nouzi se podle zákona považuje rovněž osoba, jejíž příjmy sice přesahují částku na živobytí, ale v důsledku nedostatečného příjmu jí hrozí vážná újma na zdraví. Zákon dále umožňuje, aby orgán pomoci v hmotné nouzi za osobu v hmotné nouzi považoval i toho, jehož příjmy přesahují částku na živobytí, ale který se ocitl v těžké sociální situaci. Zákon o pomoci v hmotné nouzi upravuje 3 dávky systému: **příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádnou okamžitou pomoc.**

Od prvního ledna roku 2006 se zvýšily **částky životního minima**, které jsou hlavním kritériem při přiznávání sociálních dávek. Všechny adresné neboli testované dávky se proto automaticky zvýšily. Jednalo se o dávky sociální péče a o přídavky na děti, sociální příplatek a příspěvek na bydlení. Náklady na osobní potřeby členů domácnosti, které tvoří první složku ve výpočtu životního minima, vzrostly o 1,7 %. Druhá složka, náklady na domácnost, se zvýšily dokonce o 4 %. Částka životního minima pro člověka, který hospodaří v domácnosti sám, se zvýšila z částky 4 300 na 4 420 Kč.

Vývoj v roce 2006

Tabulka č. 4 Změny výše životního minima

životní minimum (Kč)		
	do 31.12.2005	od 1.1.2006
osobní náklady		
do 6 let	1 720	1 750
6 - 10 let	1 920	1 950
10 - 15 let	2 270	2 310
15 - 26 let	2 490	2 530
ostatní	2 360	2 400
náklady na domácnost	do 31.12.2005	od 1.1.2006
1 osoba	1 940	2 020
2 osoby	2 530	2 630
3 nebo 4 osoby	3 140	3 260
5 a více osob	3 520	3 660

Pramen: MPSV

Navazující **dávky státní sociální podpory** díky zvýšení životního minima vzrostly. Nejednalo se ale o růst nikterak dramatický. Například lidé pobírající přídavky na děti si přilepšili o 4 až 13 Kč, příjemci sociálního příplatku o 4 až 15 Kč a lidé s nárokem na příspěvek na bydlení o 10 až 53 Kč.

Tabulka č. 5 **Zvýšení přídavku na děti od 1.1.2006 (výsledná částka)**

věk nezaopatřeného dítěte	příjem rodiny v násobku životního minima		
	do 1,1 ŽM	1,1 - 1,8 ŽM	1,8 - 3,0 ŽM
do 6 let	9 (560)	8 (490)	4 (245)
od 6 do 10 let	9 (624)	8 (546)	4 (273)
od 10 do 15 let	12 (740)	11 (647)	5 (324)
od 15 do 26 let	13 (910)	10 (710)	5 (355)

Pramen: MPSV (vlastní úpravy)

Tabulka č. 6 **Zvýšení sociálního příplatku od 1.1.2006 (výsledná částka)**

věk nezaopatřeného dítěte	zvýšení sociálního příplatku při příjmu rodiny v násobcích životního minima (ŽM)		
	do 1,0 ŽM	1,2 ŽM	1,4 ŽM
do 6 let	11 (657)	8 (657)	4 (219)
od 6 do 10 let	11 (732)	8 (732)	4 (244)
od 10 do 15 let	14 (867)	10 (867)	5 (289)
od 15 do 26 let	15 (949)	10 (949)	4 (317)

Pramen: MPSV (vlastní úpravy)

Tabulka č. 7 **Příspěvek na bydlení od 1.1.2006 (výsledná částka)**

počet společně posuzovaných osob	zvýšení příspěvku na bydlení při příjmu rodiny v násobcích životního minima (ŽM)		
	do 1,0 ŽM	1,2 ŽM	1,4 ŽM
1	30 (758)	20 (505)	10 (253)
2	37 (987)	25 (658)	12 (329)
3 až 4	45 (1223)	30 (815)	15 (408)
5 a více	53 (1373)	35 (915)	18 (458)

Pramen: MPSV (vlastní úpravy)

Výše **rodičovského příspěvku** činila za kalendářní měsíc součin částky na osobní potřeby rodiče, který má na rodičovský příspěvek nárok, a koeficientu 1,54.

U **nemocenské** do konce roku 2005 byly redukce příjmu pro výpočet stanoveny na úrovni 480 a 690 korun. Od 1. ledna 2006 se nařízením vlády zvýšily na 510 a 730 korun. Nově se do denního vyměřovacího základu započítalo po dobu prvních 14 dnů 90 % z 510 korun (poté se částka započítala plně) a jen 60 % z částky v intervalu 510 až 730 korun, tedy z druhé redukční hranice. Byl-li průměrný denní výdělek vyšší než 730 korun, do denního vyměřovacího základu se už nepromítl. Výsledkem bylo zvýšení maximálního denního vyměřovacího základu z 558 na 591 korun, tedy o 33 korun. Při dlouhodobé nemoci delší než dva týdny se základ zvýšil

2. Vývoj v oblasti sociálních dávek

o 36 korun. Z těchto částek se už procentuálně (60 %) vypočítala konečná dávka nemocenské. Jen u mateřské je na úrovni 69 % z vyměřovacího základu.

Vývoj v roce 2007

Na základě zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu se od 1. ledna 2007 snížilo životní minimum přibližně o jednu třetinu. Toto snížení bylo kompenzováno zvýšením dávek státní sociální podpory a snížením hranice, od níž dávky náležejí. Obdobně jako bylo dosud životní minimum východiskem pro posuzování sociální potřeby, bude používáno i pro posuzování hmotné nouze. Zde se však začalo používat nově stanovené existenční minimum, jehož výše činí 2 020 Kč.

Životní minimum domácnosti se nově začalo počítat jako součet částek životního minima jejích členů. Se změnou výpočtu životního minima došlo ke změně částek, které se k životnímu minimu váží.

Životní minimum jednotlivce bylo stanoveno částkou 3 126 Kč. Tato částka se používá i pro více osob, které mohou bydlet v jednom bytě, ale písemně prohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby (např. rozvedení manželé nebo osamělý rodič se zletilým dítětem apod.).

Nově byla zavedena dávka - **doplatek na bydlení**, která společně s vlastními příjmy občana a příspěvkem na bydlení ze systému dávek státní sociální podpory pomáhá uhradit odůvodněné náklady na bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb spojených s bydlením a nákladů za dodávku energií) zůstala osobě (společně posuzovaným osobám) částka na živobytí.

Tabulka č. 8 Částky ŽM od 1.1.2007

Životní minimum člena domácnosti (Kč za měsíc)	
jednotlivec	3 126
první dospělá osob v domácnosti	2 880
každá další dospělá osoba	2 600
nezaopatřené dítě	
do 6 let	1 600
6 až 15 let	1 960
15 až 26 let	2 250

Pramen: MPSV

Tabulka č. 9 Změny životního minima podle typu domácnosti (od 1.1.2007 bez částky náklady na domácnost, Kč)

typ domácnosti	životní minimum od 1.1.2007	životní minimum 2006	rozdíl
jednotlivec	3 126	4 420	-1 294
2 dospělí	5 480	7 430	-1 950
1 dospělý, 1 dítě (5 let)	4 480	6 780	-2 300
2 dospělí, 2 děti (8, 16 let)	9 690	12 540	-2 850
2 dospělí, 3 děti (5, 8, 16 let)	11 290	14 690	-3 400

Pramen: MPSV (vlastní úpravy)

Se změnou výpočtu a výše životního minima se měnily některé sociální dávky. Největší změna byla u **rodičovského příspěvku**. Nebyl již počítán podle životního minima, ale podle průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře za kalendářní rok, který o 2 roky předchází kalendářnímu roku, v němž se rodičovský příspěvek poskytuje. Stanoven byl ve výši 40 % určené průměrné mzdy - pro rok 2007 tak dosáhl na 7 582 Kč, tedy více než dvojnásobek. Další podmínky pro nárok na rodičovský příspěvek zůstaly prakticky nezměněny. Byla možnost jej pobírat při péči o dítě do 4 let (v případě zdravotně postiženého dítěte až do 7 let), dítě mohlo navštěvovat i jesle či školku v povoleném rozsahu, tj. u dítěte mladšího 3 let po dobu maximálně 5 dnů v měsíci, u dítěte staršího 3 let v rozsahu maximálně 4 hodiny denně. Přívýdělek při rodičovském příspěvku nebyl omezen.

Nejrozšířenější dávka, kterou je **přídavek na dítě**, se změnila jen kvůli úpravám v koncepci životního minima. Jednalo se o změny poměrně malé, některým příjemcům se přídavek zvýšil, někomu naopak snížil, i když ne o velkou částku (viz tabulka č. 10). Nárok na přídavek na dítě měla rodina, jejíž příjmy nepřesahují 4násobek životního minima.

Příspěvek se poskytoval ve 3 výměrách v závislosti na příjmu rodiny:

- zvýšený: příjem rodiny nepřevyšuje 1,5násobek životního minima
- základní: příjem rodiny nepřevyšuje 2,4násobek životního minima
- snížený: příjem rodiny nepřevyšuje 4násobek životního minima

Tabulka č. 10 **Výše přídavků na děti v roce 2006 a 2007 (Kč)**

	výše přídavků v roce 2006 a 2007					
	zvýšená výměra		základní výměra		snížená výměra	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
dítě do 6 let	560	576	490	496	245	256
dítě od 6 do 10 let	624	706	546	608	273	314
dítě od 10 do 15 let	740	706	647	608	324	314
stud. dítě od 15 do 26 let	910	810	710	698	355	360

Pramen: MPSV

Rovněž **sociální příplatek** reagoval na změnu životního minima, nárok měl rodič pečující o nezaopatřené dítě, pokud jeho příjem (spolu s příjmem společně posuzovaných osob) nedosahoval 2,2násobku životního minima.

Výrazná změna nastala u **příspěvku na bydlení**, kdy se při posuzování nároku i při výpočtu nově vycházelo i z nákladů na bydlení, nikoliv pouze z příjmu žadatele a s ním společně posuzovaných osob. Nárok na příspěvek měl vlastník nebo nájemce domu nebo bytu, byl v něm současně hlášen k trvalému pobytu, jestliže jeho náklady na bydlení přesáhly 0,3násobek (v Praze 0,35násobek) jeho příjmu (i spolu s příjmem společně posuzovaných osob - tj. těch, které jsou v domě či bytě také hlášeny k trvalému pobytu). A současně onen 0,3násobek příjmu v rodině nebyl vyšší než částka tzv. normativních nákladů. Normativ byl stanoven např. pro tříčlennou domácnost žijící v nájemním bytě v Praze na 6 764 Kč, pokud by byla obdobná domácnost z obce do 10 tisíc obyvatel, pak 5 083 Kč.

2. Vývoj v oblasti sociálních dávek

Zavedením pojmu "normativní náklady" se stát snažil zajistit, aby na příspěvek neměli nárok lidé, kteří na bydlení vydávají nepřiměřeně vysoké částky. Normativní náklady jsou uvedeny přímo v zákoně, liší se jak v závislosti na počtu členů domácnosti, tak i na velikosti obce, ve které byl občan hlášen k trvalému pobytu.

Změna životního minima se samozřejmě dotkla i **porodného**, protože při jeho výpočtu se vychází také z životního minima. Zvýšilo se tak ze 17 500 Kč na 17 760 Kč v případě narození 1 dítěte, u dvojčat pak tato částka činila 53 120 Kč, u trojčat 79 680 Kč.

Nově byl zaveden **příspěvek na školní pomůcky** pro prvňáky ve výši 1 000 Kč.

Od ledna roku 2007 měla platit zásadní novela zákona o nemocenském pojištění, její účinnost byla odložena. Od 1. ledna 2007 však došlo k valorizaci **nemocenských dávek**. Maximální denní výše nemocenské za první tři dny nemoci činila od roku 2007 160 Kč, proti dosavadním 148 Kč, maximální dávka za 4. až 14. den nemoci částku 441 Kč (dosavadní 408 Kč), maximální dávka od 15. dne nemoci 479 Kč (dosavadní 443 Kč). Maximální výše nemocenské za prvních 30 dnů nemoci činila 12 995 Kč (dosavadní 12 020 Kč).

Vývoj v roce 2008

Od 1.1.2008 nabyl účinnosti zákon 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který měnil kromě jiných zákonů i zákon 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podstatná změna spočívala v tom, že se odstranila každoroční automatická valorizace dávek státní sociální podpory a výše téměř všech dávek se od ledna 2008 stanovovala pevnou částkou.

Zásadní změnou bylo zavedení tzv. **třírychlostního rodičovského příspěvku**. Nárok na rodičovský příspěvek se přiznával od 1. ledna 2008 vždy na nejmladší dítě v rodině. Nárok na něj měl rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečoval o dítě, které je nejmladší v rodině a které zakládá nárok na rodičovský příspěvek.

Tři typy měsíčního rodičovského příspěvku:

- zvýšený (rychlejší) - 11 400 Kč po dobu 2let
- základní (klasický) - 7 600 Kč po dobu 3 let
- snížený (pomalejší) - 3 800 Kč po dobu 4 let

Podle doby čerpání se volila příslušná výše příspěvku.

O nejvyšší příspěvek 11 400 Kč mohl žadatel požádat jen v případě, že má nárok na peněžitou pomoc v mateřství (PPM) alespoň ve výši 380 Kč za kalendářní den. Vyplácel se do 2 let věku dítěte, poté dávka zanikla. O zvýšený příspěvek se žádalo nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém nejmladší dítě dosáhne 22 týdnů života, resp. ve kterém současně narozené nejmladší děti dosáhly věku 31 týdnů života.

O základní příspěvek 7 600 Kč se mohlo požádat, měl-li žadatel zároveň nárok na PPM. Na základní výši PPM neměli nárok nezaměstnaní a vyplácela se do věku 3 let dítěte, poté dávka zanikla. O základní příspěvek se muselo požádat nejpozději

v kalendářním měsíci, ve kterém dítě dosáhlo 21. měsíce věku, jinak obdržel žadatel příspěvek snížený.

Snížený příspěvek mohl příjemce obdržet po ukončení PPM anebo ihned od narození dítěte, pokud PPM nedostával. Prvních 21 měsíců dostal 7 600 Kč měsíčně a potom 3 800 Kč měsíčně až do 4 let věku dítěte. Poté dávka zanikla.

Dobu a výši čerpání rodičovského příspěvku si mohl žadatel zvolit pouze v daných obdobích (kalendářní měsíc po 22. týdnu věku dítěte a 21. měsíc věku dítěte). Po učiněném rozhodnutí byla vybraná možnost čerpání již nezměnitelná a nebylo ji možno uplatňovat zpětně, a to ani při střídání rodičů v pobírání rodičovského příspěvku. Během pobírání rodičovského příspěvku mohl být žadatel výdělečně činný, ale po dobu výdělečné činnosti musel zajistit péči o dítě jinou zletilou osobou.

U zdravotně postižených dětí byl nárok na rodičovský příspěvek v základní výměře 7 600 Kč do 7 let věku dítěte, a to bez ohledu na dříve zvolenou možnost. Příspěvek a doba se upravila ode dne posouzení dítěte jako dítěte dlouhodobě zdravotně postiženého nebo dlouhodobě těžce zdravotně postiženého.

Platilo že:

- dítě mladší 3 let mohlo navštěvovat jesle nebo mateřskou školu nejvýše 5 kalendářních dnů v měsíci,
- dítě starší 3 let mohlo navštěvovat jesle nebo mateřskou školu nejvýše 5 kalendářních dnů v měsíci nebo max. 4 hodiny denně,
- zdravotně postižené dítě nebo dítě zdravotně postiženého rodiče mohlo navštěvovat jesle, mateřskou školu nebo léčebně-rehabilitační zařízení max. 4 hodiny denně.

Pokud příjemce rodičovského příspěvku pobíral dávku i před 1.1.2008, musel o jeho výplatu znovu požádat.

Sociální příplatek dostal žadatel pouze v případě, že se staral alespoň o jedno dítě a rozhodný měsíční příjem nepřevyšoval 2násobek životního minima. Do příjmu se nezapočítává výživné, které v rozhodném období platila osoba dítěti, se kterým je pro účely této dávky společně posuzovanou.

Tabulka č. 11 **Hranice příjmů rodiny omezující nárok na sociální příplatek (Kč)**

úplná rodina - 2 rodiče s:	životní minimum	hranice čistého příjmu měsíčně
jedním dítětem do 6 let	7 080 Kč	14 160 Kč
dvěma dětmi 5, 8 let	9 040 Kč	18 080 Kč
třemi dětmi 5, 8, a 12 let	11 000 Kč	22 000 Kč
čtyřmi dětmi 5, 8,12 a 16 let	13 250 Kč	26 500 Kč

Pramen: MPSV

Snížení hranice nároku na sociální příplatek ze 2,2násobku ŽM na 2,0násobek ŽM bylo částečně kompenzováno daňovými slevami, kdy se daňová sleva na dítě zvýšila z částky 6 000 Kč ročně na částku 10 680 Kč ročně. Vzorec pro výpočet sociálního příplatku je poměrně složitý a vychází z ustanovení zákona o státní sociální podpoře č. 117/1995 a pozdějších novelizací, kdy v § 21, odst. 1 tohoto zákona se uvádí: „Výše sociálního příplatku činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi částkou životního

2. Vývoj v oblasti sociálních dávek

minima nezaopatřeného dítěte nebo součtem částek na osobní potřeby nezaopatřených dětí, je-li takových dětí v rodině více, a částkou určenou jako podíl, v jehož čitateli je součin částky na osobní potřeby uvedeného dítěte nebo uvedených dětí a rozhodného příjmu rodiny a ve jmenovateli součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,00.", dále se v odst. 2 stanoví: „Pokud rozhodný příjem rodiny, z něhož se vychází při stanovení podílu podle odstavce 1, nedosahuje částky životního minima rodiny, započítává se pro stanovení výše sociálního příplatku jako rozhodný příjem rodiny částka odpovídající životnímu minimu této rodiny.“. Zjednodušeně lze uvést vzorec: Sociální příplatek = $\text{žmd} - (\text{žmd} * p / \text{žmr} * \text{koeficient (K)})$, kdy žmd = životní minimum na osobní potřeby dítěte; žmr = životní minimum rodiny, p = příjem, k = koeficient 2,0. Pro výpočet dávky se posuzoval příjem vždy za předchozí kalendářní čtvrtletí. Za příjem se považují i přídavek na dítě a rodičovský příspěvek. Tato dávka se zvyšovala v případech, kdy dítě je dlouhodobě těžce zdravotně postižené, dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě nemocné, zohledňovalo se také zdravotní postižení nebo osamělost rodiče. Vyšší sociální příplatek se poskytoval i rodinám, kde se narodilo více dětí současně, a to v době do tří let jejich věku, nebo rodinám, kde dítě studovalo na střední škole v denní formě studia nebo na vysoké škole v prezenční formě studia.

Rok 2008 přináší změny v oblasti **přídavků na děti**. Přídavky dostalo méně rodin. Na dětské přídavky mělo nárok nezaopatřené dítě do 26 let, které žilo v rodině s rozhodným příjmem nižším než 2,4násobek životního minima rodiny (dříve 4násobek).

Pro výpočet dávky se posuzoval příjem za předchozí kalendářní rok a do příjmu se nezapočítávalo výživné, které v rozhodném období platila osoba dítěti, se kterým bylo pro účely této dávky společně posuzovanou. Jedna výměra přídavků na děti v roce 2008 nahradila tři výměry přídavků na děti (základní, snížená, zvýšená), které platily v předchozích letech.

Tabulka č. 12 **Výše přídavku na dítě v roce 2008**

věk nezaopatřeného dítěte	výše přídavku na dítě (měsíčně v Kč)
do 6 let	500
6 - 15 let	610
15 - 26 let	700

Pramen: MPSV

Výše **nemocenské** činila od začátku roku 2008 60 % denního vyměřovacího základu (od 4. do 30. kalendářního dne pracovní neschopnosti), 66 % denního vyměřovacího základu (od 31. do 60. dne) a 72 % denního vyměřovacího základu (od 61. dne). Částka denního vyměřovacího základu zjištěná z rozhodného období se redukovala tak, že do částky 550 Kč se počítá 90 %, z částky nad 550 Kč do 790 Kč se počítá 60 % a k částce nad 790 Kč se nepřihlíželo.

Porodné kleslo na částku 13 000 Kč.

Vývoj v roce 2009

U přídavku na dítě došlo v roce 2009 k několika změnám, došlo ke zpětnému zvýšení této dávky od 1.7.2009 o 50 Kč měsíčně. Nově se vyplácel přídavek na dítě ve

výši 550 Kč pro dítě do 6 let věku, 660 Kč pro dítě ve věku od 6 do 15 let a 750 Kč pro nezaopatřené dítě ve věku od 15 do 26 let. Od 1.7.2009 se rovněž zvýšila hranice příjmu rozhodná pro nárok na přídavek na dítě, z 2,4násobku částky životního minima rodiny na 2,5násobek.

Výše **sociálního příplatku** v roce 2009 je uvedena v následující tabulce č. 13.

Tabulka č. 13 **Výše sociálního příplatku (Kč)**

věk nezaopatřeného dítěte	1,0 ŽM	1,6 ŽM	2,0 ŽM
do 6 let	800	320	0
od 6 do 15 let	980	392	0
od 15 do 26 let	1 125	450	0

Pramen: MPSV

Rodičovský příspěvek je v roce 2009 stanoven ve třech výměrách. Vyplácí se v pevných měsíčních částkách, a to:

- zvýšená výměra 11 400 Kč
- základní výměra 7 600 Kč
- snížená výměra 3 800 Kč

Od 1. ledna 2009 začal platit zákon o nemocenském pojištění - zákon č. 187/2006 Sb. Přinesl změny nejen ve výši vyplacených dávek, ale i ve způsobu výplaty nemocenské. První tři dny už zaměstnanec nedostal žádnou dávku, výjimkou byla jen karanténa, kde dostal peníze od prvního dne. Prvních 14 dní platil zaměstnavatel, skutečnou nemocenskou dostal zaměstnanec až od 15. kalendářního dne. Další změnou je, že byla zrušena účast studentů a žáků na nemocenském pojištění z titulu studia. Hlavním důvodem této změny je skutečnost, že účelem peněžitého plnění z nemocenského pojištění je alespoň částečně nahradit příjem, o který osoba výdělečně činná přišla v důsledku nemoci. Studenti a žáci mezi osoby výdělečně činné nepatří a o příjem tak v důsledku nemoci nepřichází. Všechny dávky nemocenského pojištění nově vyplácel všem výhradně stát (správa sociálního zabezpečení). Nově byly zavedeny tři redukční hranice. Částka do 786 Kč se po celou dobu pobírání nemocenského a podpory při ošetřování člena rodiny započítávala z 90 % (dříve z 550 Kč). Od 786 Kč do 1 178 Kč už dostal zaměstnanec jen 60 % (dříve 790 Kč) a při částce od 1 178 Kč do 2 356 Kč obdržel 30 %. K částce nad třetí redukční hranici se už nepřihlíželo.

Shrnutí

Ve sledovaném období 2006-2009 došlo k několika významným legislativním změnám v oblasti sociálních dávek, nemocenského pojištění a daní. V roce 2007 byl přijat důležitý zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Jednalo se v podstatě o novelizaci předpisů z více než čtyřiceti oblastí, o padesáti dvou částech. Tento významný soubor předpisů zavedl změny v oblasti, daní (z příjmů, z přidané hodnoty, spotřebních a ekologických). Zároveň provedl značné úpravy v oblasti životního minima a sociálních dávek. Změny v sociální oblasti směřovaly ke zefektivnění systému a k úsporám výdajů ze státního rozpočtu. Začalo se rozlišovat životní a existenční minimum. Životní minimum bylo stanoveno jako minimální hranice peněž-

ních příjmů k zajištění výživy a ostatní základních osobních potřeb. Oproti tomu existenční minimum byla minimální hranice příjmů na úrovni umožňující přežití. Oba instituty jsou zakotveny v zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Ani životní ani existenční minimum již nezahrnovalo náklady na bydlení. Ochranu v oblasti bydlení poskytoval příspěvek na bydlení. Nově byla stanovena dávka doplatek na bydlení na bydlení. V roce 2008 proběhly reformy v oblasti veřejných financí. Byl přijat zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, který se dotkl i oblasti sociálních dávek. Reforma dvě dávky zrušila, jednalo se o příspěvek na školní pomůcky a příspěvek na zvýšené životní náklady. Většina ostatních dávek se snižovala nebo se zužoval okruh osob, které mají na dávku nárok. V důsledku těchto změn klesl objem peněžních prostředků určených na výplatu dávek státní sociální podpory. V roce 2009 finanční objem určený na výplatu dávek státní sociální podpory klesl na 41,1 miliardy Kč, což bylo o 7,4 miliardy Kč (15,3 %) méně než v roce 2007. Došlo ke snížení počtu vyplacených dávek státní sociální podpory za současného výrazného poklesu vyplacených finančních částek oproti roku 2007. Finanční objem pro příjemce přídatku na děti klesl na 4,7 miliardy Kč, což je o 5,5 miliardy Kč méně oproti roku 2007 (pokles o 54 %). Na pokrytí sociálního příplatku byla vyplacena v roce 2009 celková částka 2,9 miliardy Kč. Oproti roku 2007 poklesla zhruba o 1,7 miliardy Kč (37 %). Objem prostředků vynaložených pro příjemce rodičovského příspěvku oproti roku 2007 mírně klesl. V roce 2009 se vyplatilo cca 28,6 mld. Kč, což je méně o 0,1 mld. Kč (0,3 %). Vyplacené dávky hmotné nouze (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc) a zdravotně postiženým občanům zaznamenaly v objemu vyplacených finančních prostředků mírný nárůst z 5,4 mld. Kč na 5,5 mld. Kč (2009), tj. o 1,9 %.

V oblasti daní z příjmu došlo roce 2008 k zavedení rovné sazby u daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 % ze superhrubé mzdy. Dále byla v roce 2008 zvýšena sleva na dani na poplatníka ve výši 2 070 Kč/měsíc (24 840 Kč/rok) a 920 Kč na dítě (11 040 Kč/rok). Stejná výše byla stanovena i na rok 2009. U daně z přidané hodnoty (DPH) došlo k růstu základní sazby z 19 % na 20 % a snížené z 5 % na 9 %.

Celková situace domácností s nízkými příjmy a dětmi ve sledovaném období byla negativně ovlivněna vzestupem cenové hladiny v roce 2008, především zvyšováním cen v oblasti bydlení (nájmy), energie (elektrická energie, topení, plyn), dále pak růstem cen produktů zatížených sníženou sazbou DPH (5 → 9 %). Dále došlo k poklesu tempa reálného růstu mezd, naopak se snížilo daňové zatížení v oblasti příjmů vlivem zavedení jednotné sazby ve výši 15 % a značnému zvýšení slevy na poplatníka a děti. Domácnosti s nízkými příjmy a dětmi jsou významnými příjemci sociálních dávek, z tohoto důvodu měla na jejich situaci vliv reforma v této oblasti, jako je zavedení existenčního minima, změna konstrukce životního minima, zrušení některých dávek státní sociální podpory, úprava nároků na dávky atd. Tyto úpravy, na rozdíl od změn v oblasti daňové, spíše redukovaly příjmy těch domácností, které nemají pracovní příjmy.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

3.1 Struktura domácností s minimálními příjmy a dětmi

Počty domácností s minimálními příjmy v souborech statistik rodinných účtů ve sledovaném období klesaly. Průměrný počet členů domácnosti se však od roku 2006 zvýšil, s tím souvisí i nárůst počtu spotřebních jednotek.

Tabulka č. 14 **Struktura domácností s minimálními příjmy a dětmi**

	2006	2007	2008
počet domácností	405	331	281
průměrný počet na domácnost:			
členů	3,21	3,33	3,30
ekonomicky aktivních	0,64	0,72	0,71
nezaopatřených dětí	1,78	1,89	1,88
0 - 5 let	0,42	0,34	0,34
6 - 9 let	0,35	0,37	0,41
10 - 14 let	0,50	0,53	0,50
15 - 25 let	0,51	0,65	0,63
nepracujících důchodců	0,07	0,07	0,07
ostatních osob	0,72	0,65	0,64
spotřebních jednotek (OECD)	2,31	2,41	2,39

Pramen: ČSÚ

3.2 Příjmy domácností s minimálními příjmy a dětmi

Na příjmovou situaci domácností má velký vliv stav národního hospodářství. Ten zaznamenal v roce 2008 zmírnění meziročního tempa růstu hrubého domácího produktu.

Příjmy domácností s minimálními příjmy a dětmi se meziročně snížily v důsledku zpřísnění podmínek pro výplatu některých sociálních dávek přijatých v rámci reformních opatření s cílem podpořit pracovní aktivity a omezit závislost na sociálních dávkách.

V porovnání s výše uvedeným typem domácností vývoj čistých reálných příjmů domácností zaměstnanců (celkem i s dětmi) pozitivně ovlivnil přírůstek jejich pracovních příjmů provázený změnami systému daní z příjmů přijatými v rámci reformy veřejných financí.

Mzdy tvořily i nadále největší zdroj příjmů domácností. Poměrně významný nárůst průměrné mzdy snížila vysoká míra cenové inflace.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Tabulka č. 15 **Vývoj peněžních příjmů domácností s minimálními příjmy a dětmi**

	2006	2007	2008
hrubé peněžní příjmy	1,000	1,006	0,912
čisté peněžní příjmy	1,000	1,012	0,946
příjmy ze závislé činnosti	1,000	1,119	1,050
příjmy z podnikání	1,000	0,963	1,088
sociální příjmy	1,000	0,961	0,839
důchody	1,000	1,134	1,131
dávky nemocenského pojištění	1,000	1,540	0,746
podpora v nezaměstnanosti	1,000	0,702	0,699
dávky státní sociální podpory	1,000	1,020	0,901
z toho: přídavky na děti	1,000	0,990	0,834
rodičovský příspěvek	1,000	1,206	1,134
ostatní sociální příjmy	1,000	0,558	0,429
ostatní příjmy	1,000	0,915	0,902
z toho dary od příbuzných	1,000	0,910	0,922

Pramen: vlastní výpočty

Navzdory poklesu objemu sociálních příjmů zůstaly tyto příjmy významnou součástí celkových příjmů. Změny v sociální oblasti se týkaly systému dávek nemocenského pojištění, snížení hranice příjmů pro poskytování sociálního příplatku a přídavku na dítě, dále pak diferencovaného vyplácení rodičovského příspěvku a nižšího porodného. Poměrně kladný vliv měla i nižší registrovaná míra nezaměstnanosti - 5,6 %, což znamenalo menší objem příjmů domácností z vyplácených podpor v nezaměstnanosti.

Následující tabulka ukazuje saldo vybraných úspor a vkladů a saldo přijatých půjček a splacených úvěrů. Salda jsou rozdílem částek za úspory vybrané v daném roce snížené o vklady uložené v daném roce, rozdílem částek za půjčky přijaté v daném roce snížené o splátky úvěrů v daném roce. Z uvedených dat plyne, že vybrané úspory domácností s minimálními příjmy převládají nad jejich vklady a splátky úvěrů jsou vyšší než přijaté půjčky.

Tabulka č. 16 **Saldo vybraných úspor a vkladů a saldo přijatých půjček a vkladů (Kč)**

	2006	2007	2008
saldo vybraných úspor a vkladů	3 018	3 182	6 937
saldo přijatých půjček a splátky úvěrů	-404	129	-597

Pramen: ČSÚ

Příjmy domácností v roce 2009

Údaje z oblasti příjmů domácností s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi jsou omezeny rozsahem dostupných dat z ČSÚ v době zpracování analýzy. Příjmy jsou za období 1. až 4. čtvrtletí 2009. Jedná se o průměrné částky na osobu a měsíc ve sledovaném období, následně jsou porovnány s daty ve stejné struktuře za rok 2008. Jak je patrné z tabulky č. 17 hrubé i čisté příjmy za sledované období roku 2009 se snižují.

Tabulka č. 17 **Vývoj peněžních příjmů domácností s minimálními příjmy a dětmi (1. až 4. čtvrtletí 2008 a 2009, Kč)**

1. až 4. čtvrtletí	2008	2009	nominální index (rozdíl 2009 a 2008)	reálný index
hrubé peněžní příjmy celkem	4 135	3 986	0,96	0,95
čisté peněžní příjmy celkem	4 043	3 963	0,98	0,97
z toho (%): ze závislé činnosti	39,6	33,6	(-6,00%)	
z podnikání	12,1	12,7	(0,60%)	
sociální příjmy	39,7	44,8	(5,10%)	
naturální příjmy	537	616	1,15	1,14

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Můžeme sledovat pokles podílu příjmů ze závislé činnosti na čistých peněžních příjmech, který byl vyšší než nárůst podílu sociálních příjmů. Příčinou je pravděpodobně stagnace, popřípadě pokles pracovních příjmů, dále nárůst počtu nezaměstnaných členů a tím větší závislost domácností na sociálních dávkách. Většímu reálnému poklesu příjmů zabránila nízká míra inflace za rok 2009 (1 %).

3.3 Vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Hrubá peněžní vydání domácností s minimálními příjmy jsou ani ne poloviční oproti domácnostem celkem. Čistá peněžní vydání vzrostla v posledním roce 2008 reálně o 2,4 %, což bylo o 0,7 p.b. méně než v předchozím roce.

Tabulka č. 18 **Vývoj peněžních vydání domácností s minimálními příjmy (Kč)**

	2006		2007		2008	
hrubá peněžní vydání	51 803	1,000	53 065	1,024	51 128	0,987
čistá peněžní vydání	48 822	1,000	50 344	1,031	49 993	1,024

Hrubá peněžní vydání - nezahrnují vklady, splacené bezhotovostní půjčky, splacené úvěry a půjčky

Čistá peněžní vydání - se od hrubých liší o odvody na zdravotní a sociální pojištění a daň z příjmů

Spotřební vydání, které tvoří jednotlivé položky CZ-COICOP, vzrostla v roce 2008 reálně oproti roku 2006 pouze o 0,4 %. Byl to znatelný pokles (14 p.b.) vůči roku 2007, bylo to způsobeno především poklesem nebo neměnným vývojem výdajů na alkohol, tabák, odívání, bytové vybavení, dopravu, vzdělávání a ostatní zboží a služby. Potraviny, nápoje, bydlení tvoří základní nezbytnou spotřebu všech domácností, na které se zpravidla jen těžko dá mnoho ušetřit. Tento stav se jeví jako samozřejmost, protože potřeba výživy patří k nejdůležitějším potřebám. I když jsou příjmy domácností na nízké úrovni, musí si taková domácnost zajistit potřebnou úroveň výživy. Tím domácnosti v rodinném rozpočtu zbývá méně prostředků na zajištění dalších potřeb. Výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje dosahují v těchto domácnostech výrazně vyšší podíl celkových výdajů než u domácností s vysokými příjmy. Obdobně to platí i u vydání na bydlení.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Ekonomická teorie označuje zboží patřící do těchto spotřebních kategorií za zboží s nízkou cenovou elasticitou a lze je označit za výdaje k uspokojení nejnütnějších základních lidských potřeb. Zařazení spotřebních výdajů na tabák do stejné kategorie jako potraviny a nápoje odráží standardní formu kategorizace, ačkoliv přirozeně výdaje na tabák nepatří k nutné spotřebě.

K největšímu nárůstu vydání došlo v posledním sledovaném roce u vydání v oblasti bydlení (o 5,2 %). Vydání na bydlení tvoří téměř třetinu spotřebních vydání, což je výrazně více než u ostatních sledovaných typů domácností. Nejvyšší částí nákladů na bydlení jsou náklady na elektřinu, topení a paliva, tvoří takřka 60 % všech výdajů na bydlení.

Pokud se podíváme na růst vydání na bydlení podle indexu růstu spotřebitel-ských cen v této oblasti, pak můžeme zaznamenat celkový nárůst o 1,3 %. Na tento vývoj měl největší vliv růst nájemného způsobeného deregulací nájemného, dále se jednalo o nárůst položky za služby související s bydlením, které ovšem tvoří jen malou část celkových vydání za bydlení.

Tabulka č. 19 **Vývoj vydání v oblasti bydlení (podle indexu růstu spotřebitel-ských cen v oblasti bydlení proti roku 2006, Kč)**

	2007	index	2008	index
bydlení, voda, energie, paliva	12 957	0,999	13 133	1,013
nájemné z bytu	3 378	1,063	3 743	1,177
běžná údržba a drobné opravy bytu	338	0,859	246	0,625
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	1 776	1,032	1 754	1,020
vodné a stočné	1 152	1,030	1 144	1,023
sběr pevných odpadů	359	0,994	338	0,938
další služby související s bydlením	266	1,099	273	1,127
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	7 465	0,973	7 389	0,963
elektrická energie	3 287	0,994	3 296	0,997
plynná paliva	1 680	0,815	1 708	0,829
kapalná paliva	0	0,000	0	0,000
tuhá paliva	126	0,781	134	0,833
teplo a teplá voda	2 371	1,103	2 252	1,048

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Poměrně velkou položkou jsou vydání za dodávky tepla a teplé vody, u kterých byl v roce 2008 4,8 %. U elektrické energie, plynu a paliv došlo k poklesu vydání, což bylo způsobeno především nižšími výdaji za poslední dvě uvedené položky a stagnací u vydání za elektrickou energii.

Vydání na potraviny a nealkoholické nápoje vzrostla v posledním sledovaném roce proti roku 2006 o 2,9 % a tvoří více než jednu čtvrtinu spotřebních vydání. Na daném růstu se nejvíce podílela vydání za pekárenské výrobky, obiloviny a maso. Značně se zvýšila vydání za ryby (4,5 %), ale tato položka tvoří v celkovém koši potravin pouze malou část. U jediných dvou položek došlo k poklesu, a to u cukru, cukrovinek, cukrářských výrobků a ovoce.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Tabulka č. 20 **Vývoj spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi (reálně, Kč)**

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
spotřební vydání	48 093	48 944	1,018	48 282	1,004
potraviny a nealkoholické nápoje	12 565	12 880	1,025	12 926	1,029
<i>potraviny</i>	11 389	11 698	1,027	11 748	1,032
<i>nealkoholické nápoje</i>	1 176	1 181	1,004	1 178	1,001
alkoholické nápoje, tabák	1 139	1 044	0,917	950	0,834
odívání a obuv	2 576	2 546	0,988	2 221	0,862
bydlení, voda, energie, paliva	12 969	13 023	1,004	13 641	1,052
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	1 956	2 045	1,046	1 961	1,002
zdraví	675	713	1,057	934	1,384
doprava	3 069	2 874	0,937	2 586	0,843
pošty a telekomunikace	2 518	2 554	1,014	2 643	1,050
rekreace a kultura	3 595	3 811	1,060	3 655	1,017
vzdělávání	414	455	1,099	385	0,931
stravování a ubytování	2 424	2 781	1,147	2 504	1,033
ostatní zboží a služby	4 193	4 219	1,006	3 878	0,925

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

V případě vydání na odívání a obuv nastal v roce 2007 i 2008 pokles. Daná položka tvoří necelých 5 % spotřebních vydání a ve sledovaném období se její podíl snižoval. Příčinou poklesu vydání na tuto položku může být snížení cen daných komodit na trhu a pokles nakupovaných párů obuvi (viz tabulka č. 31 naturální spotřeba).

Vydání na bytové vybavení a zařízení domácnosti po růstu v roce 2007 poklesla v posledním sledovaném roce, ale přesto zůstala 2 % nad úroveň roku 2006. Nejvíce domácnosti vydávaly za zboží a služby pro běžnou údržbu a za nábytek a koberce, tato položka narostla poměrně výrazně o 7,4 %. Největší pokles byl u výrobků pro dům a zahradu, ale tato položka tvoří jen malou část vydání na bytové vybavení.

Další významný nárůst byl zaznamenán u položky vydání na zdraví (3,8 %), tento nárůst byl způsoben zavedením regulačních poplatků ve zdravotnictví na začátku roku 2008. Uvedený poplatek zatížil především domácnosti s dětmi a domácnosti důchodců.

Vydání na dopravu tvořila v roce 2006 více než 6 % spotřebních vydání, v roce 2008 to již bylo o procento méně. V této souvislosti došlo i k jejich reálnému poklesu ve sledovaném období, v posledním roce o 15 %, největší vliv na tento vývoj měl pokles vydání na nákup osobních dopravních prostředků.

Vydání na pošty a telekomunikace se reálně od roku 2006 zvýšila o 5 %. Tento nárůst byl především ovlivněn výdaji za telefonické a telefaxové služby, konkrétně provoz mobilního telefonu. Vydání na pošty a telekomunikace tvoří více než 5 % spotřebních vydání a jejich podíl se ve sledovaném období mírně zvýšil.

Více než 7 % celkových spotřebních vydání tvoří výdaje za rekreaci a kulturu, reálně se zvýšila v roce 2008 o 1,7 %, předchozí rok to bylo 6,0 %. Největší položku těchto vydání tvoří rekreační a kulturní služby, z toho nejvíce druhá uvedená položka, která reálně vzrostla proti roku 2006 o více než 12 %.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Vydání na vzdělání reálně poklesla (-7 %), na poklesu se nejvíce podílela vydání za pomaturitní vzdělávání a střední vzdělávání. Celkové vydání za vzdělávání však tvoří pouze necelé procento spotřebních vydání.

Tabulka č. 21 **Struktura spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy (%)**

	2006	2007	2008
spotřební vydání	100,00	100,00	100,00
potraviny a nealkoholické nápoje	26,13	26,32	26,77
alkoholické nápoje, tabák	2,37	2,13	1,97
odívání a obuv	5,36	5,20	4,60
bydlení, voda, energie, paliva	26,97	26,61	28,25
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	4,07	4,18	4,06
zdraví	1,40	1,46	1,94
doprava	6,38	5,87	5,36
pošty a telekomunikace	5,24	5,22	5,47
rekreace a kultura	7,48	7,79	7,57
vzdělávání	0,86	0,93	0,80
stravování a ubytování	5,04	5,68	5,19
ostatní zboží a služby	8,72	8,62	8,03

Vydání domácností v roce 2009

V této části se zaměřujeme na vývoj vydání domácností s minimálními příjmy v roce 2009. Za tento rok byla k dispozici jen některá data ze statistiky rodinných účtů. Data jsou za období 1. až 4. čtvrtletí roku 2009, částky jsou uvedeny na osobu a měsíc. Data za 4. čtvrtletí se liší od celkových ročních hodnot, nelze tedy prostým součtem hodnot za jednotlivá čtvrtletí získat roční údaje. Porovnáváme je s daty za 1. až 4. čtvrtletí roku 2008 (obdobně jako v části „Příjmy domácností v roce 2009“).

Cenový vývoj

Ke konci roku 2009 došlo v meziročním srovnání k nárůstu spotřebitelských cen o 1,0 %. Tuto změnu ovlivnil zejména vývoj cen v dopravě, kde růst cen pohonných hmot zrychlil na 15,7 % v důsledku výrazného poklesu cen pohonných hmot v prosinci 2008.

Na růst cenové hladiny i nadále výrazně působily ceny v oddíle bydlení, kde vzrostly ceny elektřiny o 11,4 %, tepla a teplé vody o 3,9 %, vodného o 9,2 % a stočného o 9,0 %. Čisté nájemné vzrostlo o 19,4 %, v tom v bytech s regulovaným nájemným o 27,6 % a v bytech s tržním nájemným o 4,6 %. Naopak, ceny zemního plynu byly nižší o 11,6 %. Zmírňování meziročního růstu cen pokračovalo v oddíle alkoholické nápoje a tabák v důsledku zpomalení růstu cen tabákových výrobků na 3,1 % (ze 3,6 % v listopadu). Ceny stravovacích služeb vzrostly o 1,5 % a ubytovacích služeb o 2,0 %. V oddíle ostatní zboží a služby se zvýšily ceny sociální péče o 4,7 % a pojištění o 4,3 %.

Na snižování cenové hladiny měl vliv pokles cen potravin a nealkoholických nápojů, které byly po celý rok 2009 nižší než v roce 2008, na konci roku 2009 se

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

tempo snižování jejich cen zmírnilo. Ceny chleba klesly o 15,5 %, běžného pečiva o 32,5 %, mouky o 24,2 %, mléka o 10,5 %, jedlých olejů o 13,3 %. V odívání se snížily ceny oděvů o 3,6 % a obuvi o 0,5 %. Ceny v oblasti rekreace a kultury rovněž poklesly. cen audiovizuálních a fotografických zařízení a zařízení pro zpracování dat (o 8,5 %). Ceny telefonických a faxových služeb klesly o 3,8 % vlivem slev mobilních operátorů.

Tabulka č. 22 **Vývoj spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy (osoba/měsíc, Kč)**

	2008	2009	nominálně (2009/2008)	reálně (2009/2008)
spotřební vydání	4 422	4 295	97,1	96,2
potraviny a nealkoholické nápoje	1 189	1 099	92,5	91,5
alkoholické nápoje, tabák	88	96	108,4	108,0
odívání a obuv	202	179	88,7	87,7
bydlení, voda, energie, paliva	1 234	1 302	105,5	104,5
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	175	143	81,9	80,9
zdraví	84	74	88,5	87,2
doprava	240	245	102,2	101,1
pošty a telekomunikace	243	233	95,9	94,9
rekreace a kultura	343	305	89,0	88,0
vzdělávání	37	35	96,0	93,7
stravování a ubytování	225	211	93,7	92,8
ostatní zboží a služby	363	372	102,4	101,5

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

V tabulce č. 23 jsou uvedena spotřební vydání za 1. až 4. čtvrtletí let 2008 a 2009. Za uvedené období došlo k nominálnímu poklesu spotřebních vydání o téměř 3 p.b. Největší vliv na tento vývoj měl pokles vydání na potraviny a nealkoholické nápoje, bytové vybavení a zdraví. Výjimkou jsou vydání na alkohol a tabákové výrobky a bydlení, je to dáno růstem cen nájemného a elektřiny. Rovněž vydání na dopravu narostla, což je způsobeno převážně růstem cen pohonných hmot v roce 2009.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Tabulka č. 23 **Struktura spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy (%)**

	2008	2009
spotřební vydání (%)	100,0	100,0
potraviny a nealkoholické nápoje	26,9	25,6
alkoholické nápoje, tabák	2,0	2,2
odívání a obuv	4,6	4,2
bydlení, voda, energie, paliva	27,9	30,3
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	4,0	3,3
zdraví	1,9	1,7
doprava	5,4	5,7
pošty a telekomunikace	5,5	5,4
rekreace a kultura	7,7	7,1
vzdělávání	0,8	0,8
stravování a ubytování	5,1	4,9
ostatní zboží a služby	8,2	8,7

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Podíl vydání na potraviny a nealkoholických nápojů na celkových spotřebních vydání se v roce 2009 mírně snížil. Mírně narostl podíl vydání na alkohol a tabákové výrobky. A o více než 2 p.b. narostl podíl vydání na bydlení. Naopak došlo k poklesu podílu vydání bytové vybavení a rekreaci a kulturu.

Tabulka č. 24 **Vývoj spotřebních vydání domácností celkem (osoba/měsíc, Kč)**

	2008	2009	nominálně (2009/2008)	reálně (2009/2008)
spotřební vydání	9 352	9 605	102,7	101,7
potraviny a nealkoholické nápoje	1 882	1 851	98,4	97,4
alkoholické nápoje, tabák	257	270	105,1	104,0
odívání a obuv	484	483	99,8	98,8
bydlení, voda, energie, paliva	1 863	2 053	110,2	109,1
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	627	646	103,0	102,0
zdraví	256	260	101,6	100,5
doprava	1 034	1 008	97,5	96,5
pošty a telekomunikace	435	442	101,6	100,6
rekreace a kultura	984	987	100,3	99,3
vzdělávání	57	57	100,0	99,0
stravování a ubytování	485	497	102,5	101,4
ostatní zboží a služby	987	1 050	106,4	105,3

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Z důvodu komplexnějšího přehledu vývoje vydání domácností v období 2008 a 2009 uvádíme údaje za domácnosti celkem (tabulka č. 24 a 25). U tohoto typu domácností došlo k jejich reálnému nárůstu především díky zvýšení vydání na bydlení. Obdobně jako u domácností s minimálními příjmy poklesly vydání na potraviny a

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

nealkoholické nápoje, i když tento pokles nebyl tak výrazný. Naopak výdaje na alkohol a tabák reálně narostly o 4 p.b., což bylo o 4 p.b. body méně než u domácností s minimálními příjmy.

Tabulka č. 25 **Struktura spotřebních vydání domácností celkem (%)**

	2008	2009
spotřební vydání (%)	100,0	100,0
potraviny a nealkoholické nápoje	20,1	19,3
alkoholické nápoje, tabák	2,8	2,8
odívání a obuv	5,2	5,0
bydlení, voda, energie, paliva	19,9	21,4
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	6,7	6,7
zdraví	2,7	2,7
doprava	11,1	10,5
pošty a telekomunikace	4,7	4,6
rekreace a kultura	10,5	10,3
vzdělávání	0,6	0,6
stravování a ubytování	5,2	5,2
ostatní zboží a služby	10,6	10,9

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Nejvíce vydávaly v roce 2009 domácnosti celkem za bydlení. Jejich podíl se zvýšil o 1,5 p.b. Změnila se tak pozice těchto vydání, předchozí rok vydaly domácnosti nejvíce za potraviny a nealkoholické nápoje, podíl této položky se v roce 2009 mírně snížil. Mírně se snížil podíl vydání na dopravu, rekreaci a kulturu. Podíl ostatních položek spotřebních vydání se prakticky nezměnil.

3.3.1 Vydání úplných a neúplných domácností s minimálními příjmy

Neúplné domácnosti jsou většinou tvořeny matkami s dětmi. Jejich vydání na osobu jsou zpravidla větší, což je dáno především nižším počtem osob žijících ve společné domácnosti. Naopak, úplné domácnosti mají úsporu z množství.

Reálný vývoj spotřebních vydání v období 2006 až 2008 ukázal, že nárůst těchto vydání byl v posledním sledovaném roce stejný u obou typů domácností. Což pro úplné domácnosti znamenalo oproti roku 2007 pokles o 2 p.b., pro neúplné domácnosti stagnaci. Zajímavým faktem je výrazný reálný nárůst vydání na potraviny a nealkoholické nápoje (7 p.b.) u úplných domácností, zatímco u neúplných domácností byl zaznamenán mírný pokles (2 p.b.). Reálná vydání v oblasti bydlení rostla rychlejším tempem u úplných domácností, o 4 % oproti neúplným domácnostem. Vydání na dopravu klesala reálně u úplných i neúplných domácností obdobným tempem, tento vývoj souvisel s menším objemem nákupů dopravních prostředků. U neúplných rodin se ve sledovaném období reálně zvýšila vydání na zdravotnictví o plných 43 p.b., což je výrazně více než u úplných domácností. Tento stav může souviset s vyššími nároky na zdravotní péči u dětí z neúplných rodin.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Ve sledovaném období se také mění podíl jednotlivých druhů vydání na celkových spotřebních vydáních. U úplných domácností mírně roste podíl potravin a nealkoholických nápojů. U neúplných domácností je to naopak. Podíl vydání na potraviny tvoří u obou typů domácností přibližně čtvrtinu celkových spotřebních vydání. V oblasti bydlení se podíl této položky zvýšil jen mírně, platí to pro oba typy domácností. Bydlení se podílí na celkových spotřebních vydáních u úplných domácností z více než jedné pětiny, u neúplných domácností z více než jedné třetiny.

Tabulka č. 26 **Vývoj spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy (osoba/rok, reálně, Kč)**

	2006			2007		
	úplná rodina	neúplná rodina	úplná rodina	index 2007/2006	neúplná rodina	index 2007/2006
čistá peněžní vydání	48 552	48 991	51 491	1,06	49 502	1,01
spotřební vydání	47 448	48 681	49 020	1,03	49 140	1,01
potraviny a nealkoholické nápoje	12 281	12 825	12 964	1,06	12 722	0,99
<i>potraviny</i>	11 207	11 550	11 794	1,05	11 528	1,00
<i>nealkoholické nápoje</i>	1 074	1 274	1 169	1,09	1 194	0,94
alkoholické nápoje, tabák	1 320	941	1 293	0,98	805	0,86
odívání a obuv	2 615	2 483	2 683	1,03	2 406	0,97
bydlení, voda, energie, paliva	10 521	15 686	10 493	1,00	15 821	1,01
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	2 194	1 663	2 124	0,97	1 916	1,15
zdraví	669	680	736	1,10	676	0,99
doprava	4 244	1 767	3 995	0,94	1 679	0,95
pošty a telekomunikace	2 328	2 755	2 465	1,06	2 748	1,00
rekreace a kultura	3 721	3 442	4 372	1,17	3 339	0,97
vzdělávání	464	373	454	0,98	448	1,20
stravování a ubytování	2 572	2 276	2 977	1,16	2 580	1,13
ostatní zboží a služby	4 518	3 791	4 465	0,99	4 004	1,06

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Tabulka č. 27 **Vývoj spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy (osoba/rok, reálně, Kč)**

	2008			
	úplná rodina	index 2008/2006	neúplná rodina	index 2008/2006
čistá peněžní vydání	48 246	0,99	51 999	1,06
spotřební vydání	47 790	1,01	48 941	1,01
potraviny a nealkoholické nápoje	13 124	1,07	12 586	0,98
<i>potraviny</i>	11 942	1,07	11 420	0,99
<i>nealkoholické nápoje</i>	1 182	1,10	1 166	0,92
alkoholické nápoje, tabák	1 238	0,94	681	0,72
odívání a obuv	2 194	0,84	2 230	0,90
bydlení, voda, energie, paliva	11 226	1,07	16 095	1,03
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	2 189	1,00	1 743	1,05
zdraví	866	1,29	974	1,43
doprava	3 633	0,86	1 561	0,88
pošty a telekomunikace	2 564	1,10	2 777	1,01
rekreace a kultura	3 885	1,04	3 511	1,02
vzdělávání	350	0,75	438	1,17
stravování a ubytování	2 584	1,00	2 488	1,09
ostatní zboží a služby	3 937	0,87	3 857	1,02

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Tabulka č. 28 **Struktura spotřebních vydání (%),(osoba/rok, reálně)**

	2006		2007		2008	
	úplná rodina	neúplná rodina	úplná rodina	neúplná rodina	úplná rodina	neúplná rodina
spotřební vydání	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
potraviny a nealkoholické nápoje	25,9	26,3	26,4	25,9	27,5	25,7
<i>potraviny</i>	23,6	23,7	24,1	23,5	25,0	23,3
<i>nealkoholické nápoje</i>	2,3	2,6	2,4	2,4	2,5	2,4
alkoholické nápoje, tabák	2,8	1,9	2,6	1,6	2,6	1,4
odívání a obuv	5,5	5,1	5,5	4,9	4,6	4,6
bydlení, voda, energie, paliva	22,2	32,2	21,4	32,2	23,5	32,9
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	4,6	3,4	4,3	3,9	4,6	3,6
zdraví	1,4	1,4	1,5	1,4	1,8	2,0
doprava	8,9	3,6	8,1	3,4	7,6	3,2
pošty a telekomunikace	4,9	5,7	5,0	5,6	5,4	5,7
rekreace a kultura	7,8	7,1	8,9	6,8	8,1	7,2
vzdělávání	1,0	0,8	0,9	0,9	0,7	0,9
stravování a ubytování	5,4	4,7	6,1	5,2	5,4	5,1
ostatní zboží a služby	9,5	7,8	9,1	8,1	8,2	7,9

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

3.3.2 Vývoj vydání podle spotřebních jednotek

V následující části uvádíme analýzu vydání domácností podle spotřebních jednotek. Výhodou je možnost porovnat vydání jednotlivých typů domácností při eliminaci vlivu jejich sociální a demografické struktury na spotřebu.

Spotřební jednotka domácnosti je definována jako vážený počet osob domácnosti, kdy zejména děti dle svého věku získávají menší váhu v zastoupení. Spotřební jednotka podle stupnice OECD je rovna 1,0 pro osobu v čele domácnosti; 0,5 pro děti ve věku 0 až 13 let a 0,7 pro každou další osobu v domácnosti. Přepočtení na spotřební jednotku bere v úvahu velikost a demografické složení domácnosti. Do konstrukce spotřební jednotky se promítají úspory z počtu, vznikající ve vícečlenných domácnostech v nákladech na předměty a služby určené pro zařízení a provoz domácnosti (elektřina, topení, nábytek apod.).

Tabulka č. 29 **Vývoj spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy (SJ/rok, reálně, Kč)**

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
spotřební vydání	20 819	20 309	0,975	20 202	0,970
potraviny a nealkoholické nápoje	5 439	5 344	0,983	5 408	0,994
alkoholické nápoje, tabák	493	433	0,878	397	0,806
odívání a obuv	1 115	1 056	0,947	929	0,833
bydlení, voda, energie, paliva	5 614	5 404	0,962	5 708	1,017
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	847	849	1,002	820	0,969
zdraví	292	296	1,013	391	1,338
doprava	1 329	1 193	0,898	1 082	0,814
pošty a telekomunikace	1 090	1 060	0,972	1 106	1,015
rekreace a kultura	1 556	1 581	1,016	1 529	0,983
vzdělávání	179	189	1,053	161	0,899
stravování a ubytování	1 049	1 154	1,100	1 048	0,998
ostatní zboží a služby	1 815	1 751	0,965	1 623	0,894

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Obecně lze říci, že úspory ze společného hospodaření jsou tím vyšší, čím větší počet jednotek připadá na spotřebu s konstantními náklady. Mezi tyto náklady patří především náklady na bydlení a na věci dlouhodobé spotřeby.

Při analýze vydání domácností podle spotřebních jednotek zjišťujeme, že ve sledovaném období se spotřební vydání reálně snižují. Největší pokles byl zaznamenán u vydání na alkohol, dopravu, odívání a obuv. Naopak, reálný nárůst byl nejvýznamnější u vydání na zdraví, bydlení. Bydlení se tak stalo v roce 2008 nejvýznamnější položkou spotřebních vydání a předstihlo vydání na potraviny a nealkoholické nápoje.

Tabulka č. 30 **Vývoj vydání neklasifikovaných jako spotřební domácností s minimálními příjmy (SJ/rok, reálně, Kč)**

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
vydání neklasifikovaná jako spotřební	316	581	1,840	716	2,268
pořízení a rekonstrukce bytu, domu	94	395	4,208	568	6,048
výrobky pro výstavbu, rekonstrukci domu, bytu	69	30	0,437	57	0,825
práce na výstavbě, rekonstrukci domu	25	273	10,891	0	0,015
koupě nemovitosti ¹	0	91	91,000	511	511,000
vydání jinde neuvedená	222	186	0,837	147	0,665
z toho:					
hospodářské a pěstitelské potřeby, služby	16	16	1,007	14	0,904
daň z nemovitosti	18	10	0,555	9	0,482
dary příbuzným	78	79	1,014	72	0,919

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty; ¹ v roce 2006 neměly domácnosti s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi žádná vydání na koupi nemovitostí

3.3.3 Naturální spotřeba domácností s minimálními příjmy a dětmi

V předchozí části jsme se zabývali vývojem nominálních a reálných vydání domácností ve sledovaném období. Na spotřebu jednotlivých druhů zboží a služeb má značný vliv vzájemný vývoj jejich spotřebitelských cen a v neposlední řadě i vývoj příjmů domácností. V České republice koupěschopnost obyvatel roste, stále platí, že spotřebitelská cena zůstává jedním z nejdůležitějších faktorů, které podstatně ovlivňují poptávku po určitém zboží či službě. Na poptávku působí rovněž nabídka výrobků v rychle se měnící obchodní síti. Vstup velkých obchodních řetězců na český trh ovlivnil poptávku a nákup novou formou nabídky výrobků a služeb, nejvíce však mezinárodní obchodní společnosti ovlivnily tvorbu a vývoj spotřebitelských cen potravin a nápojů. Po roce 1989, především v průběhu devadesátých let došlo ve spotřebě potravin k výrazným změnám v objemu i struktuře. Podstatně se snížila spotřeba potravin živočišného původu mléka a mléčných výrobků, hovězího masa. Naopak se zvýšila spotřeba potravin rostlinného původu - zelenina, ovoce, rostlinných tuků a olejů. V posledních letech již nejsou změny ve spotřebě zdaleka tak významné a je patrná tendence ke snižování vlivu změny spotřebitelské ceny konkrétní potraviny na její spotřebu.

Tato část se věnuje naturální spotřebě domácností s minimálními příjmy a dětmi. Jednotlivé položky v tabulce č. 31 jsou uvedeny v kg, popř. litrech na osobu a rok. Z uvedených dat vyplývá, že ve sledovaném období došlo k poklesu spotřeby chleba, běžného a jemného pečiva. K nárůstu spotřeby došlo u masa, tato změna byla způsobena zvýšenou spotřebou vepřového masa. Konzumace mléka klesla přibližně o 6 %.

Na druhou stranu rostla ve sledovaném období konzumace másla a rostlinných olejů. Zvýšila se i spotřeba brambor a ostatní zeleniny. U nealkoholických nápojů nastal pokles především u minerálních vod a ostatních nealkoholických nápojů. V případě alkoholických nápojů se snížila spotřeba výrazněji u lihovin a piva.

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

Tabulka č. 31 **Naturální spotřeba domácností s minimálními příjmy a dětmi (osoba/rok)**

	2006	2007	2008
pekárenské výrobky, obiloviny (kg)	71,87	70,67	68,57
chléb	27,59	26,84	25,71
pečivo běžné	17,62	16,10	16,27
pečivo jemné	3,79	3,91	3,40
pečivo trvanlivé	3,92	4,83	4,02
mouka pšeničná	11,47	11,54	11,53
těstoviny	4,42	4,15	4,28
rýže	3,06	3,30	3,36
maso (kg)	37,28	40,66	39,90
maso vepřové	7,39	8,96	8,20
maso hovězí	1,33	1,63	2,02
ostatní masa a vnitřnosti	2,46	3,14	3,22
uzenářské zboží	12,22	12,18	12,65
konzervy, ostatní masné výrobky	2,36	2,17	2,11
drůbež	11,52	12,58	11,65
ryby (kg)	3,04	3,03	3,30
ryby čerstvé, chlazené a mražené	1,25	1,18	1,63
ostatní ryby a rybí výrobky	1,79	1,85	1,67
mléko (litry)	48,19	45,78	45,10
oleje a tuky (kg)	11,33	11,67	12,00
máslu	2,57	2,55	2,72
vepřové sádlo a slanina	0,33	0,58	0,57
jedlé oleje	5,46	5,76	6,52
rostlinné a ostatní tuky	2,97	2,78	2,21
ovoce (kg)	69,35	69,36	72,81
citrusy	6,25	7,45	5,69
banány	4,84	5,15	4,95
jablka a jádroviny	6,68	5,79	5,49
broskve, třešně, hrozny, ostatní peckoviny	4,85	4,10	4,02
ostatní ovoce	4,27	4,13	5,63
rajčata, papriky, okurky a ostatní plodová zelenina	7,74	6,66	8,33
ostatní zelenina	12,30	13,12	14,10
luštěniny	0,67	0,66	1,00
brambory	21,75	22,30	23,60
nápoje (litry)	105,35	104,86	91,66
sirupy a koncentráty	4,07	3,61	4,37
ovocné a zeleninové šťávy	3,58	3,32	4,61
minerální a stolní vody	58,09	60,98	49,10
ostatní nealkoholické nápoje	39,61	36,95	33,58
lihoviny	0,71	0,58	0,42
víno	2,52	2,87	2,30
pivo	12,23	9,90	10,52
obuv (páry)	2,42	2,35	1,99
obuv pánská	0,50	0,55	0,37
obuv dámská	1,02	1,00	0,94
obuv dětská	0,90	0,80	0,68

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Trend vývoje naturální spotřeby potravin v domácnostech je ve sledovaném období charakterizován mírným růstem, klesala především spotřeba chleba, pečiva, kromě trvanlivého pečiva, dále pak klesala spotřeba alkoholu. Spotřebu ovlivňoval zejména vývoj spotřebitelských cen, ale i mimoekonomické faktory, jako je u některých komodit pravděpodobně klesající spotřeba vlastních výrobků.

3.3.4 Srovnání vývoje vydání domácností s minimálními příjmy a domácností celkem

Spotřební vydání domácností celkem vzrostla nejvíce v roce 2007. Mezi nejvýznamnější položky patří vydání na potraviny a bydlení. Reálná vydání na potraviny vzrostla, hlavní příčinou je zvýšení cen potravin ve sledovaném období, především na konci roku 2007. Vydání na bydlení reálně vzrostla do roku 2007, tvoří jej nájemné, komunální služby a elektřina, ústřední topení, paliva. Největší položku (56 %) těchto vydání představuje elektřina, ústřední topení a paliva. Vydání na pošty a telekomunikace tvoří ani 6 % celkových spotřebních vydání průměrných domácností, přičemž u této položky došlo k největšímu reálnému nárůstu (46 %), důvodem je především nárůst vydání za telefonické služby. Dále významně narostla vydání na oblast zdravotnictví a dopravy.

Tabulka č. 32 **Srovnání vývoje vydání domácností s minimálními příjmy a domácností celkem (domácnosti celkem / domácnosti s minimálními příjmy), (osoba/rok, reálně)**

	2006	2007	2008
spotřební vydání	2,02	2,07	2,12
potraviny a nealkoholické nápoje	1,56	1,57	1,59
alkoholické nápoje, tabák	2,44	2,77	2,96
odívání a obuv	2,06	2,13	2,38
bydlení, voda, energie, paliva	1,55	1,54	1,49
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	3,43	3,51	3,52
zdraví	2,96	3,23	2,99
doprava	3,47	3,78	4,38
pošty a telekomunikace	1,84	1,85	1,80
rekreace a kultura	2,76	2,79	2,94
vzdělávání	1,28	1,30	1,62
stravování a ubytování	2,02	1,88	2,11
ostatní zboží a služby	2,42	2,59	2,78

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

Spotřební vydání domácností celkem je víc než dvojnásobné proti domácnostem s minimálními příjmy, v průběhu sledovaného období došlo k mírnému navýšení. Souvisí to s růstem příjmů domácností celkem. Relativně nejmenší rozdíly jsou ve výši vydání na vzdělání, potraviny a bydlení, nejvyšší naopak u vydání na dopravu, což je způsobeno především tím, že tuto položku tvoří z velké části prostředky na nákup nových motorových vozidel. Rovněž velké rozdíly jsou ve vydání na bytové vybavení (nábytek, bytový textil), dále rekreaci a kulturu, což jsou především dovolené a

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

návštěvy kulturních akcí, které domácnosti s minimálními příjmy využívají v menší míře, popřípadě se soustředí na méně finančně nákladné služby poskytované v této oblasti.

Obě „mandatorní“ položky-potraviny a bydlení tvoří více než čtvrtinu spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy, což je o 5 p.b. víc než u domácností celkem. Naopak, zbytné položky, jako je bytové vybavení, doprava, rekreace a kultura mají menší podíl na celkových spotřebních vydáních u domácností s minimálními příjmy.

Tabulka č. 33 **Srovnání struktury vydání domácností s minimálními příjmy a domácností celkem (%), (osoba/rok, reálně)**

	2006		2007		2008	
	min. příjmy	dom. celkem	min. příjmy	dom. celkem	min. příjmy	dom. celkem
spotřební vydání	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
potraviny a nealkoholické nápoje	26,13	20,13	26,32	20,06	26,77	20,11
alkoholické nápoje, tabák	2,37	2,86	2,13	2,86	1,97	2,75
odívání a obuv	5,36	5,44	5,20	5,37	4,60	5,18
bydlení, voda, energie, paliva	26,97	20,71	26,61	19,85	28,25	19,89
bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	4,07	6,88	4,18	7,10	4,06	6,76
zdraví	1,40	2,05	1,46	2,28	1,94	2,73
doprava	6,38	10,94	5,87	10,76	5,36	11,06
pošty a telekomunikace	5,24	4,77	5,22	4,67	5,47	4,65
rekreace a kultura	7,48	10,20	7,79	10,51	7,57	10,53
vzdělávání	0,86	0,54	0,93	0,58	0,80	0,61
stravování a ubytování	5,04	5,04	5,68	5,16	5,19	5,18
ostatní zboží a služby	8,72	10,44	8,62	10,80	8,03	10,55

Pramen: ČSÚ, vlastní výpočty

V trendech vydání obou typů vydání můžeme sledovat výraznější nárůst podílu vydání na bydlení u domácností s minimálními příjmy, než je tomu u domácností celkem. Rovněž u prvně zmiňovaného typu domácností mírně vzrostl podíl vydání na potraviny a nealkoholické nápoje, u domácností celkem je tomu naopak. Podíl vydání na dopravu se u domácností s minimálními příjmy snižuje, u domácností celkem s podíl těchto vydání mírně navýšil. Lze tedy uvést, že podíl základních typů vydání, jako jsou potraviny a bydlení se u domácností s minimálními příjmy ve sledovaném období zvýšil, zatímco u domácností celkem můžeme sledovat opačný trend.

V oblasti naturální spotřeby je možné sledovat obdobné trendy ve spotřebě chleba, masa, ryb, mléka a nápojů u obou sledovaných typů domácností. Údaje za domácnosti celkem jsou uvedeny v příloze v tabulce č. 14. Dochází k poklesu spotřeby chleba, domácnosti s minimálními příjmy mají o více než čtvrtinu menší spotřebu na osobu, než je tomu u domácností celkem. V případě spotřeby těstovin a rýže se výše jejich spotřeby na osobu u obou typů domácností liší jen minimálně. Spotřeba obou položek se ve sledovaném období zvýšila, výjimkou jsou těstoviny, které u domácností s minimálními příjmy zaznamenaly pokles. Naopak, dochází k mírnému nárůstu spotřeby masa, u domácností celkem byl tento vývoj kontinuální, u domácností s minimálními příjmy byla spotřeba nejvyšší v roce 2007. Konzumace drůbežního masa se ve sledovaném období u domácností celkem snížila, u druhého typu domácností zůstala

stejná. Domácností s minimálními příjmy mají spotřebu masa na osobu přibližně o třetinu nižší než domácnosti celkem. V případě konzumace ryb byla hodnota nejvyšší u obou typů domácností v roce 2007, další rok následoval pokles, i přesto byla spotřeba ryb vyšší než v prvním sledovaném roce 2006. Domácnosti celkem zkonsumují na osobu přibližně o 70 % více ryb než domácnosti s minimálními příjmy. Spotřeba mléka klesla u obou typů domácností, domácnosti celkem zkonsumují na osobu o čtvrtinu více mléka v porovnání s domácností s minimálními příjmy. Oblast nápojů obsahuje sirupy, ovocné šťávy, minerální a stolní vody, ostatní nealkoholické nápoje, spotřeba první položky vzrostla a její hodnota spotřeby na osobu je prakticky stejná u obou typů domácností. Spotřeba druhé položky se zvýšila pouze u domácností s minimálními příjmy. Minerálních stolních vod spotřebují na osobu domácnosti celkem dvakrát více než domácnosti s minimálními příjmy, konzumace této položky se však snížila u obou typů domácností. Konzumace alkoholických nápojů na osobu je výrazně vyšší u domácností celkem. Například konzumace lihovin je u domácností celkem 4krát vyšší, piva 3,5krát vyšší. Domácnostem s minimálními příjmy se snížil počet nakoupených bot.

U domácností celkem byla situace opačná, průměrně si tyto domácnosti koupí přibližně o 1 pár bot více než domácnosti s minimálními příjmy.

Shrnutí

Příjmová situace domácností byla nejpříznivější v roce 2007. Tempo růstu nominálních příjmů se v meziročním srovnání zrychlilo i přes vyšší průměrnou míru cenové inflace a podstatně tak neovlivnilo nárůst kupní síly domácností. Vysoký nárůst příjmů proběhl především v prvním pololetí roku 2007. Na tomto vývoji se především podílel nárůst příjmů ze závislé činnosti. Naopak, došlo k reálnému poklesu sociálních příjmů především vlivem reálného snížení ostatních sociálních příjmů. V letech 2008 a 2009 došlo k dalšímu reálnému poklesu sociálních příjmů především v důsledku poklesu dávek nemocenského pojištění a dávek státní sociální podpory. Rovněž reálně poklesly čisté peněžní příjmy.

V oblasti vydání došlo k následujícímu vývoji, čistá peněžní vydání domácností s minimálními příjmy vzrostla reálně v období 2006 až 2008 o 2,4 p.b., spotřební vydání vzrostla reálně ve stejném období o 0,4 p.b. V roce 2008 k reálnému poklesu spotřebních vydání po jejich výraznějším nárůstu v předchozím roce. Ve sledovaném období rostla především vydání v oblasti potravin, nealkoholických nápojů a bydlení (voda, energie, paliva).

Nejvyšší podíl na spotřebních vydáních domácností s minimálními příjmy měla v roce 2008 vydání za bydlení, v předchozích letech byla na prvním místě vydání za potraviny, nealkoholické nápoje. Vývoj reálných vydání za 1. až 4. čtvrtletí 2009 byl ovlivněn především nízkou mírou cenové inflace. I přes tuto skutečnost došlo k reálnému poklesu spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy oproti stejnému období roku 2008, svůj podíl na takovém vývoji má nominální propad jejich spotřebních vydání. Rovněž došlo k výraznému nárůstu vydání v oblasti zdraví, na této skutečnosti se podílelo zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví a pravděpodobně i změna snížené sazby DPH na léky a zdravotnický materiál.

Při analýze naturální spotřeby potravin a nápojů na osobu u domácností s minimálními příjmy zjišťujeme, že se snížila konzumace především chleba a pečiva, patrně vlivem zvýšení cen u těchto výrobků. Došlo ke zvýšení spotřeby na osobu u masa a ryb. Naopak se snížila konzumace mléka. Rovněž došlo k poklesu konzumace většiny ovoce (citrusy, jablka a jádroviny, broskve, třešně, hrozny), vzrostla však

3. Příjmy a vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi

konzumace banánů a ostatního ovoce. Zvýšila se konzumace brambor, luštěnin a zeleniny. Spotřeba většiny nealkoholických i alkoholických nápojů se snížila.

Při porovnání spotřebních vydání domácností celkem a domácností s minimálními příjmy zjišťujeme, že vydání jsou u domácností celkem dvojnásobná oproti spotřebním vydáním domácností s minimálními příjmy, v roce 2008 došlo k navýšení tohoto rozdílu. Tento vývoj byl dán vyšším růstem celkových peněžních příjmů domácností celkem. Nejmenší rozdíly jsou ve výši vydání na vzdělání, potraviny a bydlení, nejvyšší naopak u vydání na dopravu.

Závěr

Situace domácností v oblasti příjmů a vydání ve sledovaném období 2006-2008 a částečně i 2009 značně koreluje s vývojem celého hospodářství. Domácnosti reagovaly na aktuální vývoj ekonomiky, rovněž i na sociální reformy, a tedy očekávaný pokles sociálních příjmů. V příjmech a výdajích domácností se ekonomická stagnace v pozdějších letech 2008 a 2009 do značné míry projevila. V roce 2008 došlo k nárůstu průměrné mzdy o 9 %, avšak vysoká míra inflace snížila její reálný nárůst na 1,9 %. Průměrná nominální mzda dosáhla výše 22 840 Kč, její kupní síla tak meziročně vzrostla o cca 430 Kč, přitom v podnikatelské sféře (při nominálním nárůstu o 10,6 %) vzrostla o 3,3 % a v nepodnikatelské sféře (při nominálním nárůstu o 3,1 %) byl vykázan její reálný pokles o 3,7 %. Prohloubila se mzdová diferenciaci. Celkové peněžní příjmy domácností s dětmi s minimálními příjmy se snížily v důsledku zprůsnění podmínek pro výplatu některých sociálních dávek. Na druhé straně došlo ke změnám systému daní z příjmů přijatými v rámci reformy veřejných rozpočtů. V roce 2008 byla zvýšena sleva na dani na poplatníka ve výši 2 070 Kč/měsíc (24 840 Kč/rok) a 920 Kč na dítě (11 040 Kč/rok), shodná výše byla stanovena v roce 2009.

Příjmy z pracovní činnosti tvořily i nadále největší zdroj příjmů domácností s minimálními příjmy a dětmi. Čisté peněžní příjmy se mezi roky 2006 a 2008 reálně snížily o 5 p.b., příjmy ze závislé činnosti naopak vzrostly o 5 p.b. Data za všechna čtvrtletí roku 2009 naznačují, že došlo k dalšímu reálnému poklesu čistých peněžních příjmů. Významnou součástí celkových příjmů zůstaly příjmy sociálního charakteru i přes pokles jejich objemu (v souvislosti s opatřeními v rámci reformy veřejných rozpočtů). V případě domácností s minimálními příjmy došlo k reálnému poklesu sociálních příjmů v roce 2008 o 16 p.b. Systémové změny v sociální oblasti realizované od počátku roku 2008 obsahovaly snížení hranice příjmu pro poskytování přídatku na dítě a sociálního příplatku, diferencované vyplácení rodičovského příspěvku, nižší porodné, změny v systému dávek nemocenského pojištění.

Čistá peněžní vydání domácností s minimálními příjmy vzrostla reálně v období 2006 až 2008 o 2,4 p.b., spotřební vydání vzrostla reálně ve stejném období o 0,4 p.b. Ve vývoji vydání dochází u domácností s minimálními příjmy k nárůstu podílů základních typů spotřebních vydání, jako jsou potraviny a nealkoholické nápoje (reálný nárůst 2,9 p.b. Vývoj ve vydáních domácností s minimálními příjmy v oblasti potravin a nealkoholických nápojů je ovlivňován cenovým vývojem tohoto zboží. Ceny potravin a nealkoholických nápojů ve sledovaném období nejvíce ovlivnil jejich vysoký meziroční vzrůst v roce 2007 (4,7 %). K mimořádnému vzestupu cen potravinářského zboží došlo především v posledním čtvrtletí, meziroční nárůst cen potravin a nealkoholických nápojů činil 5,0 %, ceny nealkoholických nápojů vzrostly o 1,8 %. Na úhrnném zvýšení cen potravin se nejvíce podílel růst cen pekárenských výrobků. Nejvyšší nárůst od konce 90. let zaznamenala cena mléka. V důsledku vysokého růstu cen jablek stoupla cena ovoce mírného pásma, významný nárůst cen byl zaznamenán i u brambor. Vzrostla i cena másla. Ceny vepřového masa v roce 2007 klesly a ceny hovězího a drůbežího masa vzrostly. V průběhu roku 2008 se cenová hladina potravin a nealkoholických nápojů stabilizovala. K výraznějšímu přírůstku cen došlo pouze na počátku roku z důvodu zvýšení DPH. V roce 2008 byly ceny potravin a nealkoholických nápojů v průměru o 11 % vyšší, než tomu bylo v předchozím roce.

Dále rostla vydání na bydlení, kde je tento vývoj způsoben především růstem nájmu, které vzrostly v důsledku zavedení postupné deregulace v roce 2007, dále cen tepla a vody. Naopak, reálná vydání domácností s minimálními příjmy (podle indexu

cen bydlení) na spotřebovanou elektrickou energii zůstala přibližně na stejné úrovni, což může být způsobeno její nižší spotřebou. Za růstem cen v oblasti bydlení stojí i zvýšení sazby DPH v roce 2008 z 5 na 9 %. Reálná vydání na bydlení domácností s minimálními příjmy podle indexu spotřebitelských cen v oblasti bydlení vzrostla v roce 2008 o 1,3 p.b., podle celkového indexu spotřebitelských cen o 5,2 p.b.

K významnému momentu dochází v roce 2008, kdy se zvýšil podíl vydání na bydlení na celkových spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy a převýšil tak vydání na potraviny a nealkoholické nápoje. Podíl vydání na bydlení byl v roce 2008 na úrovni 28 %, potraviny dosahují téměř 27 %.

Výrazný nárůst byl zaznamenán u vydání na zdraví, což souvisí se zavedením regulačních poplatků za návštěvy lékařů, platby za pobyt v nemocnici, recepty, dále došlo k promítnutí růstu cen léků a zvýšení snížené sazby DPH. Vydání domácností s minimálními příjmy v oblasti zdraví se reálně zvýšila o 3,8 %. Vydání domácností podle publikace ČSÚ z roku 2010 „Výdaje domácností na zdravotní péči“ vzrostly v roce 2008 oproti roku 2007 o 31,1 p.b. (od roku 2000 nárůst o 298 %). Největší vydání domácností tvořila podle této publikace vydání domácností za léky, volně prodejné a předepsané (48 %) a stomatologickou péči (18 %). Ve sledovaném období došlo k výraznému poklesu vydání v oblasti dopravy, což bylo způsobeno především nižšími nákupy nových motorových vozidel domácnostmi.

Naturální spotřeba potravin a nápojů na osobu u domácností s minimálními příjmy se změnila především u chleba a pečiva, kdy došlo k poklesu jejich spotřeby, pravděpodobně vlivem nárůstu cen pekárenských výrobků. Mírně se snížila spotřeba těstovin, naopak vzrostla spotřeba rýže. Zvýšila se rovněž spotřeba masa a ryb. Konzumace mléka se snížila ve sledovaném období o 3 litry. Snížila se konzumace většiny ovoce (citrusy, jablka a jádroviny, broskve, třešně, hrozny), vzrostla konzumace banánů a ostatního ovoce. Minerálních a stolních vod se v roce 2008 vypilo o 9 litrů na osobu méně oproti roku 2006, rovněž se snížila konzumace alkoholických nápojů. Domácnosti s minimálními příjmy si rovněž nakoupily v roce 2008 méně párů bot. Lze uvést, že domácnosti s minimálními příjmy zkonsumovaly méně pečiva a nápojů (alko i nealkoholických, mléka). Naopak, větší konzumace byla u masa, olejů a tuků a brambor.

Pokud porovnáme spotřební vydání domácností s minimálními příjmy a domácností celkem, pak zjišťujeme, že tato vydání jsou u domácností celkem víc než dvojnásobná proti domácnostem s minimálními příjmy, v roce 2008 došlo k mírnému navýšení. Souvisí to s vyšším růstem celkových peněžních příjmů domácností celkem. Relativně nejmenší rozdíly jsou ve výši vydání na vzdělání, potraviny a bydlení, nejvyšší naopak u vydání na dopravu. U naturální spotřeby domácností na osobu sledujeme u obou typů domácností obdobné trendy ve spotřebě chleba, masa, ryb, mléka a nápojů. Dochází k poklesu spotřeby chleba, domácnosti s minimálními příjmy mají o více než čtvrtinu menší spotřebu na osobu, než je tomu u domácností celkem. Naopak dochází k mírnému nárůstu spotřeby masa. Domácnosti s minimálními příjmy mají spotřebu masa na osobu přibližně o třetinu nižší než domácnosti celkem. U obou typů domácností došlo k poklesu konzumace nealkoholických i alkoholických nápojů, vyjma ovocných sirupů a šťáv.

Celkově lze uvést, že v uvedeném období došlo k reálnému poklesu hrubých i čistých peněžních příjmů domácností s minimálními příjmy, především vlivem poklesu sociálních příjmů, kromě důchodů a rodičovského příspěvku došlo k poklesu všech dávek, naopak mírně narostly příjmy ze závislé činnosti. Negativní vliv na reálný vývoj peněžních příjmů měla mimořádně vysoká míra inflace v roce 2008. V oblasti peněžních vydání došlo k reálnému nárůstu celkových vydání o 2,4 p.b. a spotřebních

vydání o 0,4 p.b. Nejvíce se na tomto zvýšení podílela vydání na bydlení, zdraví a potraviny a nealkoholické nápoje. Ve vývoji naturální spotřeby na osobu u domácností s minimálními příjmy lze zaznamenat pokles spotřeby pečiva, především chleba (vlivem růstu cen v této oblasti), dále většiny nápojů včetně mléka. Naopak, narostla konzumace masa, ryb, brambor, luštěnin, jedlých olejů, zeleniny, rýže.

Závěrem lze uvést, že ve sledovaném období nedošlo k výraznému poklesu vydání domácností s nízkými příjmy. Prohlubuje se však zaostávání těchto domácností za standardem v oblasti vydání domácností celkem. Projevuje se vyšší nárůst zatížení domácností s nízkými příjmy náklady na bydlení, důvodem je především růst nájmu, cen za vodu a teplo.

Literatura

<http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3014-08>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2006, I.díl
<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/3001-07>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2006, II.díl
<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/3002-07>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2007, I.díl
<http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3001-08>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2007, II.díl
<http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3002-08>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2008
<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/3001-09>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2008, doplňující třídění
<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/3002-09>

Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za 4. čtvrtletí 2009
<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/3005-09>

Státní sociální podpora
<http://www.mpsv.cz/cs/2#dsp>

Přílohy

Tabulka č. 1 **Vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi - osoba/rok (nominálně v Kč)**

	2006	2007	2008
čistá peněžní vydání	48 822	51 794	54 891
spotřební vydání	48 093	50 354	53 013
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	12 565	13 251	14 192
potraviny	11 389	12 035	12 899
pekárenské výrobky, obiloviny	2 362	2 507	2 798
maso	2 960	3 201	3 396
ryby	279	287	325
mléko, sýry, vejce	2 429	2 502	2 690
oleje a tuky	532	552	638
ovoce	684	747	737
zelenina, brambory	885	968	1 004
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	830	823	834
potravinářské výrobky a přípravky	428	449	476
nealkoholické nápoje	1 176	1 215	1 293
káva, čaj, kakao	426	439	485
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	750	777	808
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	1 139	1 074	1 043
alkoholické nápoje	493	434	353
lihoviny	130	123	91
víno	190	170	136
pivo	173	141	125
tabák	646	640	690
ODÍVÁNÍ A OBUV	2 576	2 619	2 439
odívání	1 753	1 846	1 728
oděvní materiály	12	14	14
oděvy	1 606	1 717	1 604
oděvní doplňky a textilní galanterie	109	103	96
čištění, opravy a půjčování oděvů	25	12	13
obuv (vč. oprav a půjčování)	823	773	711
obuv	809	762	701
opravy a půjčování obuvi	14	11	10
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	12 969	13 398	14 978
nájemné z bytu	3 179	3 493	4 269
běžná údržba a drobné opravy bytu	394	350	281
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	1 720	1 836	2 001
vodné a stočné	1 118	1 191	1 305
sběr pevných odpadů	361	371	386
další služby související s bydlením	242	275	311
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	7 676	7 719	8 427
elektrická energie	3 306	3 399	3 759
plynná paliva	2 060	1 737	1 948
kapalná paliva	0	0	0
tuhá paliva	161	130	153

pokračování

	2006	2007	2008
teplo a teplá voda	2 149	2 452	2 568
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	1 956	2 104	2 153
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	424	482	500
bytový textil	192	219	230
přístroje a spotřebiče pro domácnost	314	332	336
nádobí a kuchyňské potřeby	132	142	118
výrobky pro dům a zahradu	117	99	101
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	776	830	868
ZDRAVÍ	675	734	1 026
léčiva a zdravotnické prostředky	577	635	726
ambulantní zdravotní péče	89	94	248
ústavní zdravotní péče	9	4	52
DOPRAVA	3 069	2 957	2 839
nákup osobních dopravních prostředků	378	269	223
automobily	297	231	164
motocykly	0	0	2
jízdní kola	80	38	58
provoz osobních dopravních prostředků	1 627	1 608	1 586
náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky	82	71	70
pohonné hmoty a oleje	1 342	1 352	1 367
údržba a opravy osobních dopravních prostředků	125	121	101
ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy	78	65	49
dopravní služby	1 064	1 079	1 030
kolejová osobní doprava	184	208	189
silniční osobní doprava	661	634	622
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	2 518	2 628	2 902
poštovní služby	29	24	22
telefonní a telefaxové přístroje	91	101	82
telefonické a telefaxové služby	2 399	2 502	2 798
služby pevných a bezdrátových telefonních a faxových zařízení	540	386	336
provoz mobilního telefonu	1 635	1 799	1 954
služby internetového spojení	224	317	509
REKREACE A KULTURA	3 595	3 921	4 013
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	402	524	465
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	30	37	24
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	955	909	1 002
rekreační a kulturní služby	1 050	1 208	1 236
rekreační a sportovní služby	235	264	246
kulturní služby	787	923	970
herny a loterie	28	21	20
noviny, knihy, papírenské zboží	687	664	643
dovolená s komplexními službami	472	578	641

pokračování

	2006	2007	2008
VZDĚLÁVÁNÍ	414	468	423
předškolní a základní vzdělávání	123	114	142
střední vzdělávání	94	95	38
pomaturitní nástavbové vzdělávání	6	17	2
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	25	46	42
vzdělávání nedefinované podle úrovně	166	195	198
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	2 424	2 861	2 749
stravovací služby	2 095	2 288	2 180
restaurace, kavárny a podobná zařízení	803	910	708
jídelny	1 292	1 378	1 472
ubytovací služby	329	573	569
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	4 193	4 341	4 258
osobní péče	1 534	1 599	1 579
kadeřnické salóny a zařízení osobní péče	218	215	221
elektrické přístroje pro osobní péči	17	27	22
ostatní předměty a výrobky pro osobní péči	1 298	1 356	1 336
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	286	273	261
sociální péče	34	31	22
pojištění	1 958	2 045	2 001
životní pojištění	1 350	1 396	1 439
pojištění související s bydlením	125	108	86
pojištění související s dopravou	253	288	233
finanční služby jinde neuvedené	322	345	359
ostatní služby jinde neuvedené	59	49	36
vydání neklasifikovaná jako spotřební	729	1 440	1 878
pořízení a rekonstrukce bytu, domu	217	980	1 491
výrobky pro výstavbu, rekonstrukci domu, bytu	160	75	150
práce na výstavbě, rekonstrukci domu, bytu	58	678	1
koupě nemovitosti ¹	0	226	1 340
vydání jinde neuvedená	512	460	387
z toho:			
hospodářské a pěstitelské potřeby, služby pro osobní hospodářství	37	40	38
daň z nemovitosti	42	25	23
dary příbuzným	181	197	189

¹ v roce 2006 neměly domácnosti s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi žádná vydání na koupi nemovitostí

Tabulka č. 2 **Vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi – osoba/rok (reálné)**

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
čistá peněžní vydání	48 822	50 344	1,031	49 993	1,024
spotřební vydání	48 093	48 944	1,018	48 282	1,004
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	12 565	12 880	1,025	12 926	1,029
potraviny	11 389	11 698	1,027	11 748	1,032
pekárenské výrobky, obiloviny	2 362	2 437	1,032	2 548	1,079
maso	2 960	3 111	1,051	3 093	1,045
ryby	279	279	1,000	296	1,061
mléko, sýry, vejce	2 429	2 432	1,001	2 450	1,009
oleje a tuky	532	537	1,009	581	1,092
ovoce	684	726	1,062	671	0,981
zelenina, brambory	885	941	1,063	914	1,033
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	830	800	0,964	760	0,915
potravinářské výrobky a přípravy	428	436	1,020	434	1,013
nealkoholické nápoje	1 176	1 181	1,004	1 178	1,001
káva, čaj, kakao	426	427	1,002	442	1,037
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	750	755	1,007	736	0,981
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	1 139	1 044	0,917	950	0,834
alkoholické nápoje	493	422	0,856	321	0,652
líhoviny	130	120	0,920	83	0,638
víno	190	165	0,870	124	0,652
pivo	173	137	0,792	114	0,658
tabák	646	622	0,963	628	0,973
ODÍVÁNÍ A OBUV	2 576	2 546	0,988	2 221	0,862
odívání	1 753	1 794	1,024	1 574	0,898
oděvní materiály	12	14	1,134	13	1,063
oděvy	1 606	1 669	1,039	1 461	0,910
oděvní doplňky a textilní galanterie	109	100	0,918	87	0,802
čištění, opravy a půjčování oděvů	25	12	0,467	12	0,474
obuv (vč. oprav a půjčování)	823	751	0,913	648	0,787
obuv	809	741	0,916	638	0,789
opravy a půjčování obuvi	14	11	0,764	9	0,651
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	12 969	13 023	1,004	13 641	1,052
nájemné z bytu	3 179	3 395	1,068	3 888	1,223
běžná údržba a drobné opravy bytu	394	340	0,863	256	0,650
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	1 720	1 785	1,038	1 822	1,060
vodné a stočné	1 118	1 158	1,035	1 189	1,063
sběr pevných odpadů	361	361	0,999	352	0,974
další služby související s bydlením	242	267	1,105	283	1,170
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	7 676	7 503	0,977	7 675	1,000
elektrická energie	3 306	3 304	0,999	3 424	1,036
plynná paliva	2 060	1 688	0,820	1 774	0,861
kapalná paliva	0	0	0,000	0	0,000
tuhá paliva	161	126	0,785	139	0,866
teplota a teplá voda	2 149	2 383	1,109	2 339	1,088

pokračování

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	1 956	2 045	1,046	1 961	1,002
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	424	469	1,105	455	1,074
bytový textil	192	213	1,109	209	1,091
přístroje a spotřebiče pro domácnost	314	323	1,028	306	0,975
nádobí a kuchyňské potřeby	132	138	1,046	107	0,814
výrobky pro dům a zahradu	117	96	0,822	92	0,786
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	776	807	1,040	791	1,019
ZDRAVÍ	675	713	1,057	934	1,384
léčiva a zdravotnické prostředky	577	617	1,070	661	1,146
ambulantní zdravotní péče	89	91	1,027	226	2,538
ústavní zdravotní péče	9	4	0,432	47	5,262
DOPRAVA	3 069	2 874	0,937	2 586	0,843
nákup osobních dopravních prostředků	378	261	0,692	203	0,537
automobily	297	225	0,756	149	0,503
motocykly	0	0	0,000	2	2,000
jízdní kola	80	37	0,462	53	0,660
provoz osobních dopravních prostředků	1 627	1 563	0,961	1 444	0,888
náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky	82	69	0,842	64	0,777
pohonné hmoty a oleje	1 342	1 314	0,979	1 245	0,928
údržba a opravy osobních dopravních prostředků	125	118	0,941	92	0,736
ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy	78	63	0,810	45	0,572
dopravní služby	1 064	1 049	0,986	938	0,882
kolejová osobní doprava	184	202	1,099	172	0,936
silniční osobní doprava	661	616	0,932	566	0,857
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	2 518	2 554	1,014	2 643	1,050
poštovní služby	29	23	0,804	20	0,691
telefonní a telefaxové přístroje	91	98	1,079	75	0,821
telefonické a telefaxové služby	2 399	2 432	1,014	2 548	1,062
služby pevných a bezdrátových telefonních a faxových zařízení	540	375	0,695	306	0,567
provoz mobilního telefonu	1 635	1 749	1,069	1 780	1,088
služby internetového spojení	224	308	1,376	464	2,070
REKREACE A KULTURA	3 595	3 811	1,060	3 655	1,017
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	402	509	1,267	424	1,053
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	30	36	1,199	22	0,729
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	955	884	0,925	913	0,956
rekreační a kulturní služby	1 050	1 174	1,118	1 126	1,072
rekreační a sportovní služby	235	257	1,092	224	0,953
kulturní služby	787	897	1,140	883	1,123
herny a loterie	28	20	0,729	18	0,651
noviny, knihy, papírenské zboží	687	645	0,939	586	0,852
dovolená s komplexními službami	472	562	1,190	584	1,237

pokračování

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
VZDĚLÁVÁNÍ	414	455	1,099	385	0,931
předškolní a základní vzdělávání	123	111	0,901	129	1,051
střední vzdělávání	94	92	0,982	35	0,368
pomaturitní nástavbové vzdělávání	6	17	2,754	2	0,304
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	25	45	1,788	38	1,530
vzdělávání nedefinované podle úrovně	166	190	1,142	180	1,086
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	2 424	2 781	1,147	2 504	1,033
stravovací služby	2 095	2 224	1,062	1 985	0,948
restaurace, kavárny a podobná zařízení	803	885	1,102	645	0,803
jídelny	1 292	1 339	1,037	1 341	1,038
ubytovací služby	329	557	1,693	518	1,575
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	4 193	4 219	1,006	3 878	0,925
osobní péče	1 534	1 554	1,013	1 438	0,937
kadeřnické salóny a zařízení osobní péče	218	209	0,959	201	0,923
elektrické přístroje pro osobní péči	17	26	1,544	20	1,179
ostatní předměty a výrobky pro osobní péči	1 298	1 318	1,015	1 217	0,937
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	286	265	0,928	238	0,831
sociální péče	34	30	0,886	20	0,589
pojištění	1 958	1 988	1,015	1 822	0,931
životní pojištění	1 350	1 357	1,005	1 311	0,971
pojištění související s bydlením	125	105	0,840	78	0,627
pojištění související s dopravou	253	280	1,106	212	0,839
finanční služby jinde neuvedené	322	335	1,041	327	1,015
ostatní služby jinde neuvedené	59	48	0,807	33	0,556
vydání neklasifikovaná jako spotřební	729	1 400	1,920	1 710	2,346
pořízení a rekonstrukce bytu, domu	217	953	4,390	1 358	6,258
výrobky pro výstavbu, rekonstrukci domu, bytu	160	73	0,456	137	0,854
práce na výstavbě, rekonstrukci domu, bytu	58	659	11,362	1	0,016
koupě nemovitosti ¹	0	220	220,000	1 220	1220,000
vydání jinde neuvedená	512	447	0,873	352	0,688
z toho:					
hospodářské a pěstitelské potřeby, služby pro osobní hospodářství	37	39	1,051	35	0,935
daň z nemovitosti	42	24	0,579	21	0,499
dary příbuzným	181	191	1,058	172	0,951

¹ v roce 2006 neměly domácnosti s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi žádná vydání na koupi nemovitostí

Tabulka č. 3 **Vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi - SJ/rok (nominálně)**

	2006	2007	2008
čistá peněžní vydání	21 135	21 491	22 967
spotřební vydání	20 819	20 894	22 181
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	5 439	5 498	5 938
potraviny	4 930	4 994	5 397
pekárenské výrobky, obiloviny	1 023	1 040	1 171
maso	1 281	1 328	1 421
ryby	121	119	136
mléko, sýry, vejce	1 052	1 038	1 126
oleje a tuky	230	229	267
ovoce	296	310	308
zelenina, brambory	383	402	420
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	359	341	349
potravinářské výrobky a přípravky	185	186	199
nealkoholické nápoje	509	504	541
káva, čaj, kakao	184	182	203
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	325	322	338
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	493	446	436
alkoholické nápoje	213	180	148
lihoviny	56	51	38
víno	82	71	57
pivo	75	59	52
tabák	280	266	289
ODÍVÁNÍ A OBUV	1 115	1 087	1 021
odívání	759	766	723
oděvní materiály	5	6	6
oděvy	695	712	671
oděvní doplňky a textilní galanterie	47	43	40
čištění, opravy a půjčování oděvů	11	5	5
obuv (vč. oprav a půjčování)	356	321	297
obuv	350	316	293
opravy a půjčování obuvi	6	5	4
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	5 614	5 559	6 267
nájemné z bytu	1 376	1 449	1 786
běžná údržba a drobné opravy bytu	171	145	118
dobývání vody a jiné služby související s bydlením	745	762	837
vodné a stočné	484	494	546
sběr pevných odpadů	156	154	162
další služby související s bydlením	105	114	130
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	3 323	3 203	3 526
elektrická energie	1 431	1 410	1 573
plynná paliva	892	721	815
kapalná paliva	0	0	0
tuhá paliva	70	54	64
teplo a teplá voda	930	1 017	1 074

pokračování

	2006	2007	2008
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	847	873	901
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	184	200	209
bytový textil	83	91	96
přístroje a spotřebiče pro domácnost	136	138	141
nádobí a kuchyňské potřeby	57	59	49
výrobky pro dům a zahradu	51	41	42
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	336	344	363
ZDRAVÍ	292	305	429
léčiva a zdravotnické prostředky	250	263	304
ambulantní zdravotní péče	39	39	104
ústavní zdravotní péče	4	2	22
DOPRAVA	1 329	1 227	1 188
nákup osobních dopravních prostředků	164	112	93
automobily	129	96	69
motocykly	0	0	0
jízdní kola	35	16	24
provoz osobních dopravních prostředků	704	667	664
náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky	35	29	29
pohonné hmoty a oleje	581	561	572
údržba a opravy osobních dopravních prostředků	54	50	42
ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy	34	27	21
dopravní služby	461	448	431
kolejová osobní doprava	80	86	79
silniční osobní doprava	286	263	260
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	1 090	1 090	1 214
poštovní služby	13	10	9
telefonní a telefaxové přístroje	39	42	34
telefonické a telefaxové služby	1 039	1 038	1 171
služby pevných a bezdrátových telefonních a faxových zařízení	234	160	141
provoz mobilního telefonu	708	746	818
služby internetového spojení	97	132	213
REKREACE A KULTURA	1 556	1 627	1 679
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	174	217	195
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	13	15	10
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	413	377	419
rekreační a kulturní služby	455	501	517
rekreační a sportovní služby	102	110	103
kulturní služby	341	383	406
herny a loterie	12	9	8
noviny, knihy, papírenské zboží	297	276	269
dovolená s komplexními službami	204	240	268
VZDĚLÁVÁNÍ	179	194	177
předškolní a základní vzdělávání	53	47	59
střední vzdělávání	41	39	16
pomaturitní nástavbové vzdělávání	3	7	1

pokračování

	2006	2007	2008
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	11	19	18
vzdělávání nedefinované podle úrovně	72	81	83
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	1 049	1 187	1 150
stravovací služby	907	949	912
restaurace, kavárny a podobná zařízení	348	378	296
jídelny	559	572	616
ubytovací služby	142	238	238
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	1 815	1 801	1 782
osobní péče	664	663	661
kadeřnické salóny a zařízení osobní péče	94	89	92
elektrické přístroje pro osobní péči	7	11	9
ostatní předměty a výrobky pro osobní péči	562	563	559
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	124	113	109
sociální péče	15	13	9
pojištění	848	849	837
životní pojištění	584	579	602
pojištění související s bydlením	54	45	36
pojištění související s dopravou	110	120	97
finanční služby jinde neuvedené	139	143	150
ostatní služby jinde neuvedené	26	20	15
vydání neklasifikovaná jako spotřební	316	598	786
pořízení a rekonstrukce bytu, domu	94	407	624
výrobky pro výstavbu, rekonstrukci domu, bytu	69	31	63
práce na výstavbě, rekonstrukci domu, bytu	25	281	0
koupe nemovitosti ¹	0	94	561
vydání jinde neuvedená	222	191	162
z toho:			
hospodářské a pěstitelské potřeby, služby pro osobní hospodářství	16	17	16
daň z nemovitosti	18	10	10
dary příbuzným	78	82	79

¹ v roce 2006 neměly domácnosti s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi žádná vydání na koupi nemovitostí

Tabulka č. 4 Vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi - SJ/rok (reálně)

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
čistá peněžní vydání	21 135	20 890	0,988	20 917	0,990
spotřební vydání	20 819	20 309	0,975	20 202	0,970
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	5 439	5 344	0,983	5 408	0,994
potraviny	4 930	4 854	0,985	4 915	0,997
pekárenské výrobky, obiloviny	1 023	1 011	0,989	1 066	1,043
maso	1 281	1 291	1,008	1 294	1,010
ryby	121	116	0,958	124	1,025
mléko, sýry, vejce	1 052	1 009	0,960	1 025	0,975
oleje a tuky	230	223	0,967	243	1,056
ovoce	296	301	1,017	281	0,948
zelenina, brambory	383	390	1,019	383	0,999
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	359	332	0,924	318	0,885
potravinařské výrobky a přípravy	185	181	0,977	181	0,979
nealkoholické nápoje	509	490	0,963	493	0,968
káva, čaj, kakao	184	177	0,960	185	1,002
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	325	313	0,965	308	0,948
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	493	433	0,878	397	0,806
alkoholické nápoje	213	175	0,820	135	0,630
lihoviny	56	50	0,882	35	0,616
víno	82	69	0,834	52	0,630
pivo	75	57	0,759	48	0,636
tabák	280	258	0,923	263	0,940
ODÍVÁNÍ A OBUV	1 115	1 056	0,947	929	0,833
odívání	759	745	0,981	658	0,868
oděvní materiály	5	6	1,087	5	1,027
oděvy	695	692	0,996	611	0,879
oděvní doplňky a textilní galanterie	47	42	0,880	37	0,775
čištění, opravy a půjčování oděvů	11	5	0,447	5	0,458
obuv (vč. oprav a půjčování)	356	312	0,875	271	0,760
obuv	350	307	0,878	267	0,763
opravy a půjčování obuvi	6	4	0,732	4	0,629
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	5 614	5 404	0,962	5 708	1,017
nájemné z bytu	1 376	1 409	1,024	1 627	1,182
běžná údržba a drobné opravy bytu	171	141	0,828	107	0,628
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	745	740	0,995	763	1,024
vodné a stočné	484	480	0,993	497	1,028
sběr pevných odpadů	156	150	0,957	147	0,941
další služby související s bydlením	105	111	1,059	119	1,131
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	3 323	3 113	0,937	3 211	0,966
elektrická energie	1 431	1 371	0,958	1 432	1,001
plynná paliva	892	701	0,786	742	0,832
kapalná paliva	0	0	0,000	0	0,000
tuhá paliva	70	52	0,752	58	0,837
teplota a teplá voda	930	989	1,063	979	1,052

pokračování

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	847	849	1,002	820	0,969
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	184	194	1,059	191	1,038
bytový textil	83	88	1,063	88	1,054
přístroje a spotřebiče pro domácnost	136	134	0,985	128	0,942
nádobí a kuchyňské potřeby	57	57	1,002	45	0,787
výrobky pro dům a zahradu	51	40	0,788	38	0,760
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	336	335	0,997	331	0,985
ZDRAVÍ	292	296	1,013	391	1,338
léčiva a zdravotnické prostředky	250	256	1,025	277	1,108
ambulantní zdravotní péče	39	38	0,984	95	2,453
ústavní zdravotní péče	4	2	0,414	20	5,086
DOPRAVA	1 329	1 193	0,898	1 082	0,814
nákup osobních dopravních prostředků	164	108	0,663	85	0,519
automobily	129	93	0,725	62	0,486
motocykly	0	0	0,000	0	0,000
jízdní kola	35	15	0,443	22	0,638
provoz osobních dopravních prostředků	704	649	0,921	604	0,858
náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky	35	29	0,807	27	0,751
pohonné hmoty a oleje	581	545	0,939	521	0,897
údržba a opravy osobních dopravních prostředků	54	49	0,902	38	0,711
ostatní služby týkající se prostředků	0	0	0,000	0	0,000
osobní dopravy	34	26	0,776	19	0,553
dopravní služby	461	435	0,945	393	0,852
kolejová osobní doprava	80	84	1,053	72	0,904
silniční osobní doprava	286	256	0,894	237	0,828
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	1 090	1 060	0,972	1 106	1,015
poštovní služby	13	10	0,771	8	0,668
telefonní a telefaxové přístroje	39	41	1,034	31	0,793
telefonické a telefaxové služby	1 039	1 009	0,972	1 066	1,027
služby pevných a bezdrátových telefonních a faxových zařízení	234	156	0,666	128	0,548
provoz mobilního telefonu	708	726	1,025	745	1,052
služby internetového spojení	97	128	1,318	194	2,000
REKREACE A KULTURA	1 556	1 581	1,016	1 529	0,983
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	174	211	1,214	177	1,018
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	13	15	1,149	9	0,704
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	413	367	0,887	382	0,924
rekreační a kulturní služby	455	487	1,072	471	1,036
rekreační a sportovní služby	102	106	1,047	94	0,921
kulturní služby	341	372	1,093	370	1,085
herny a loterie	12	8	0,699	8	0,629
noviny, knihy, papírenské zboží	297	268	0,900	245	0,824
dovolená s komplexními službami	204	233	1,141	244	1,195

pokračování

	2006	2007	index 2007/2006	2008	index 2008/2006
VZDĚLÁVÁNÍ	179	189	1,053	161	0,899
předškolní a základní vzdělávání	53	46	0,863	54	1,016
střední vzdělávání	41	38	0,942	14	0,356
pomaturitní nástavbové vzdělávání	3	7	2,640	1	0,293
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	11	19	1,714	16	1,479
vzdělávání nedefinované podle úrovně	72	79	1,094	75	1,050
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	1 049	1 154	1,100	1 048	0,998
stravovací služby	907	923	1,017	831	0,916
restaurace, kavárny a podobná zařízení	348	367	1,056	270	0,776
jídelny	559	556	0,994	561	1,003
ubytovací služby	142	231	1,623	217	1,522
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	1 815	1 751	0,965	1 623	0,894
osobní péče	664	645	0,971	602	0,906
kadeřnické salóny a zařízení osobní péče	94	87	0,919	84	0,892
elektrické přístroje pro osobní péči	7	11	1,480	8	1,139
ostatní předměty a výrobky pro osobní péči	562	547	0,973	509	0,906
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	124	110	0,889	99	0,803
sociální péče	15	13	0,849	8	0,570
pojištění	848	825	0,973	763	0,900
životní pojištění	584	563	0,963	548	0,938
pojištění související s bydlením	54	44	0,805	33	0,606
pojištění související s dopravou	110	116	1,061	89	0,811
finanční služby jinde neuvedené	139	139	0,998	137	0,981
ostatní služby jinde neuvedené	26	20	0,774	14	0,537
vydání neklasifikovaná jako spotřební	316	581	1,840	716	2,268
pořízení a rekonstrukce bytu, domu	94	395	4,208	568	6,048
výrobky pro výstavbu, rekonstrukci domu, bytu	69	30	0,437	57	0,825
práce na výstavbě, rekonstrukci domu, bytu	25	273	10,891	0	0,015
koupě nemovitosti ¹	0	91	91,000	511	511,000
vydání jinde neuvedená	222	186	0,837	147	0,665
z toho:					
hospodářské a pěstitelské potřeby, služby pro osobní hospodářství	16	16	1,007	14	0,904
daň z nemovitosti	18	10	0,555	9	0,482
dary příbuzným	78	79	1,014	72	0,919

¹ v roce 2006 neměly domácnosti s minimálními příjmy a nezaopatřenými dětmi žádná vydání na koupi nemovitostí

Tabulka č. 5 **Struktura spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy a dětmi - osoba/rok (%)**

	2006	2007	2008
spotřební vydání	100,00	100,00	100,00
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	26,13	26,32	26,77
potraviny	23,68	23,90	24,33
pekárenské výrobky, obiloviny	4,91	4,98	5,28
maso	6,15	6,36	6,41
ryby	0,58	0,57	0,61
mléko, sýry, vejce	5,05	4,97	5,07
oleje a tuky	1,11	1,10	1,20
ovoce	1,42	1,48	1,39
zelenina, brambory	1,84	1,92	1,89
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	1,73	1,63	1,57
potravinářské výrobky a přípravky	0,89	0,89	0,90
nealkoholické nápoje	2,45	2,41	2,44
káva, čaj, kakao	0,89	0,87	0,91
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1,56	1,54	1,52
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	2,37	2,13	1,97
alkoholické nápoje	1,03	0,86	0,67
lihoviny	0,27	0,24	0,17
víno	0,40	0,34	0,26
pivo	0,36	0,28	0,24
tabák	1,34	1,27	1,30
ODÍVÁNÍ A OBUV	5,36	5,20	4,60
odívání	3,65	3,67	3,26
oděvní materiály	0,02	0,03	0,03
oděvy	3,34	3,41	3,03
oděvní doplňky a textilní galanterie	0,23	0,20	0,18
čištění, opravy a půjčování oděvů	0,05	0,02	0,02
obuv (vč. oprav a půjčování)	1,71	1,54	1,34
obuv	1,68	1,51	1,32
opravy a půjčování obuvi	0,03	0,02	0,02
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	26,97	26,61	28,25
nájemné z bytu	6,61	6,94	8,05
běžná údržba a drobné opravy bytu	0,82	0,70	0,53
 Dodávka vody a jiné služby související s bydlením	3,58	3,65	3,77
vodné a stočné	2,32	2,37	2,46
sběr pevných odpadů	0,75	0,74	0,73
další služby související s bydlením	0,50	0,55	0,59
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	15,96	15,33	15,90
elektrická energie	6,87	6,75	7,09
plynná paliva	4,28	3,45	3,67
kapalná paliva	0,00	0,00	0,00
tuhá paliva	0,33	0,26	0,29
teplo a teplá voda	4,47	4,87	4,84
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	4,07	4,18	4,06
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	0,88	0,96	0,94
bytový textil	0,40	0,43	0,43

pokračování

	2006	2007	2008
přístroje a spotřebiče pro domácnost	0,65	0,66	0,63
nádobí a kuchyňské potřeby	0,27	0,28	0,22
výrobky pro dům a zahradu	0,24	0,20	0,19
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	1,61	1,65	1,64
ZDRAVÍ	1,40	1,46	1,94
léčiva a zdravotnické prostředky	1,20	1,26	1,37
ambulantní zdravotní péče	0,19	0,19	0,47
ústavní zdravotní péče	0,02	0,01	0,10
DOPRAVA	6,38	5,87	5,36
nákup osobních dopravních prostředků	0,79	0,53	0,42
automobily	0,62	0,46	0,31
motocykly	0,00	0,00	0,00
jízdní kola	0,17	0,08	0,11
provoz osobních dopravních prostředků	3,38	3,19	2,99
náhradní díly a příslušenství pro osobní dopravní prostředky	0,17	0,14	0,13
pohonné hmoty a oleje	2,79	2,68	2,58
údržba a opravy osobních dopravních prostředků	0,26	0,24	0,19
ostatní služby týkající se prostředků osobní dopravy	0,16	0,13	0,09
dopravní služby	2,21	2,14	1,94
kolejová osobní doprava	0,38	0,41	0,36
silniční osobní doprava	1,37	1,26	1,17
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	5,24	5,22	5,47
poštovní služby	0,06	0,05	0,04
telefonní a telefaxové přístroje	0,19	0,20	0,15
telefonické a telefaxové služby	4,99	4,97	5,28
služby pevných a bezdrátových telefonních a faxových zařízení	1,12	0,77	0,63
provoz mobilního telefonu	3,40	3,57	3,69
služby internetového spojení	0,47	0,63	0,96
REKREACE A KULTURA	7,48	7,79	7,57
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	0,84	1,04	0,88
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	0,06	0,07	0,05
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	1,99	1,81	1,89
rekreační a kulturní služby	2,18	2,40	2,33
rekreační a sportovní služby	0,49	0,52	0,46
kulturní služby	1,64	1,83	1,83
herny a loterie	0,06	0,04	0,04
noviny, knihy, papírenské zboží	1,43	1,32	1,21
dovolená s komplexními službami	0,98	1,15	1,21
VZDĚLÁVÁNÍ	0,86	0,93	0,80
předškolní a základní vzdělávání	0,26	0,23	0,27
střední vzdělávání	0,20	0,19	0,07
pomaturitní nástavbové vzdělávání	0,01	0,03	0,00
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	0,05	0,09	0,08
vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,35	0,39	0,37

pokračování

	2006	2007	2008
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	5,04	5,68	5,19
stravovací služby	4,36	4,54	4,11
restaurace, kavárny a podobná zařízení	1,67	1,81	1,34
jídelny	2,69	2,74	2,78
ubytovací služby	0,68	1,14	1,07
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	8,72	8,62	8,03
osobní péče	3,19	3,18	2,98
kadeřnické salóny a zařízení osobní péče	0,45	0,43	0,42
elektrické přístroje pro osobní péči	0,04	0,05	0,04
ostatní předměty a výrobky pro osobní péči	2,70	2,69	2,52
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	0,59	0,54	0,49
sociální péče	0,07	0,06	0,04
pojištění	4,07	4,06	3,77
životní pojištění	2,81	2,77	2,71
pojištění související s bydlením	0,26	0,21	0,16
pojištění související s dopravou	0,53	0,57	0,44
finanční služby jinde neuvedené	0,67	0,69	0,68
ostatní služby jinde neuvedené	0,12	0,10	0,07

Tabulka č. 6 **Srovnání vydání domácností s minimálními příjmy s domácnostmi s dětmi (rok 2006)**

	domácnosti s dětmi celkem (osoba/rok)	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi / domácnosti s dětmi (%)
čistá peněžní vydání	91 621	53,29
spotřební vydání	83 368	57,69
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	16 058	78,25
potraviny	14 313	79,57
pekárenské výrobky, obiloviny	2 797	84,45
maso	3 682	80,39
ryby	353	79,04
mléko, sýry, vejce	3 069	79,15
oleje a tuky	606	87,79
ovoce	962	71,10
zelenina, brambory	1 182	74,87
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	1 110	74,77
potravinářské výrobky a přípravky	551	77,68
nealkoholické nápoje	1 745	67,39
káva, čaj, kakao	557	76,48
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1 189	63,08
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	2 021	56,36
alkoholické nápoje	1 071	46,03
tabák	949	68,07
ODÍVÁNÍ A OBUV	5 264	48,94
odívání	3 978	44,07
obuv (vč. oprav a půjčování)	1 286	64,00
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	14 856	87,30
nájemné z bytu	2 848	111,62
běžná údržba a drobné opravy bytu	1 718	22,93
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	1 753	98,12
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	8 538	89,90
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	5 483	35,67
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	2 140	19,81
bytový textil	428	44,86
přístroje a spotřebiče pro domácnost	1 064	29,51
nádobí a kuchyňské potřeby	351	37,61
výrobky pro dům a zahradu	392	29,85
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	1 109	69,97
ZDRAVÍ	1 300	51,92
léčiva a zdravotnické prostředky	1 019	56,62
ambulantní zdravotní péče	261	34,10
ústavní zdravotní péče	20	45,00
DOPRAVA	9 816	31,27
nákup osobních dopravních prostředků	2 805	13,48
provoz osobních dopravních prostředků	5 461	29,79
dopravní služby	1 550	68,65

pokračování

	domácnosti s dětmi celkem (osoba/rok)	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi / domácnosti s dětmi (%)
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	4 155	60,60
poštovní služby	49	59,18
telefonní a telefaxové přístroje	304	29,93
telefonické a telefaxové služby	3 803	63,08
REKREACE A KULTURA	9 417	38,18
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	1 852	21,71
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	144	20,83
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	2 174	43,93
rekreační a kulturní služby	2 143	49,00
noviny, knihy, papírenské zboží	1 133	60,64
dovolená s komplexními službami	1 971	23,95
VZDĚLÁVÁNÍ	827	50,06
předškolní a základní vzdělávání	158	77,85
střední vzdělávání	108	87,04
pomaturitní nástavbové vzdělávání	29	20,69
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	160	15,63
vzdělávání nedefinované podle úrovně	372	44,62
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	5 192	46,69
stravovací služby	4 122	50,82
ubytovací služby	1 070	30,75
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	8 979	46,70
osobní péče	2 639	58,13
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	698	40,97
sociální péče	6	566,67
pojištění	4 869	40,21
finanční služby jinde neuvedené	500	64,40
ostatní služby jinde neuvedené	267	22,10
vydání neklasifikovaná jako spotřební	8 254	8,83
pořízení a rekonstrukce domu, bytu	6 796	3,19
vydání jinde neuvedená	1 458	35,12

Tabulka č. 7 **Srovnání vydání domácností s minimálními příjmy s domácnostmi s dětmi (rok 2007)**

	domácnosti s dětmi celkem (osoba/rok)	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi / domácnosti s dětmi (%)
čistá peněžní vydání	104 744	49,45
spotřební vydání	90 079	55,90
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	17 292	76,63
potraviny	15 438	77,96
pekárenské výrobky, obiloviny	3 010	83,29
maso	3 912	81,83
ryby	390	73,59
mléko, sýry, vejce	3 359	74,49
oleje a tuky	653	84,53
ovoce	1 041	71,76
zelenina, brambory	1 314	73,67
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	1 173	70,16
potravinářské výrobky a přípravky	586	76,62
nealkoholické nápoje	1 854	65,53
káva, čaj, kakao	606	72,44
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1 249	62,21
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	2 110	50,90
alkoholické nápoje	1 080	40,19
tabák	1 030	62,14
ODÍVÁNÍ A OBUV	5 584	46,90
odívání	4 198	43,97
obuv (vč. oprav a půjčování)	1 385	55,81
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	14 964	89,53
nájemné z bytu	3 047	114,64
běžná údržba a drobné opravy bytu	1 716	20,40
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	1 828	100,44
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	8 373	92,19
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	6 389	32,93
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	2 558	18,84
bytový textil	492	44,51
přístroje a spotřebiče pro domácnost	1 278	25,98
nádobí a kuchyňské potřeby	385	36,88
výrobky pro dům a zahradu	462	21,43
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	1 214	68,37
ZDRAVÍ	1 584	46,34
léčiva a zdravotnické prostředky	1 226	51,79
ambulantní zdravotní péče	324	29,01
ústavní zdravotní péče	34	11,76
DOPRAVA	10 935	27,04
nákup osobních dopravních prostředků	3 481	7,73
provoz osobních dopravních prostředků	5 862	27,43
dopravní služby	1 592	67,78

pokračování

	domácnosti s dětmi celkem (osoba/rok)	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi / domácnosti s dětmi (%)
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	4 417	59,50
poštovní služby	49	48,98
telefonní a telefaxové přístroje	321	31,46
telefonické a telefaxové služby	4 047	61,82
REKREACE A KULTURA	10 237	38,30
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	1 977	26,50
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	136	27,21
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	2 313	39,30
rekreační a kulturní služby	2 267	53,29
noviny, knihy, papírenské zboží	1 126	58,97
dovolená s komplexními službami	2 418	23,90
VZDĚLÁVÁNÍ	907	51,60
předškolní a základní vzdělávání	173	65,90
střední vzdělávání	122	77,87
pomaturitní nástavbové vzdělávání	7	242,86
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	217	21,20
vzdělávání nedefinované podle úrovně	388	50,26
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	5 673	50,43
stravovací služby	4 428	51,67
ubytovací služby	1 245	46,02
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	9 987	43,47
osobní péče	2 875	55,62
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	780	35,00
sociální péče	31	100,00
pojištění	5 434	37,63
finanční služby jinde neuvedené	546	63,19
ostatní služby jinde neuvedené	321	15,26
vydání neklasifikovaná jako spotřební	14 664	9,82
pořízení a rekonstrukce domu, bytu	12 813	7,65
vydání jinde neuvedená	1 851	24,85

Tabulka č. 8 **Srovnání vydání domácností s minimálními příjmy s domácnostmi s dětmi (rok 2008)**

	domácnosti s dětmi celkem (osoba/rok)	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi / domácnosti s dětmi (%)
čistá peněžní vydání	108 571	50,56
spotřební vydání	97 961	54,12
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	18 942	74,92
potraviny	16 939	76,15
pekárenské výrobky, obiloviny	3 456	80,96
maso	4 246	79,98
ryby	442	73,53
mléko, sýry, vejce	3 700	72,70
oleje a tuky	726	87,88
ovoce	1 138	64,76
zelenina, brambory	1 332	75,38
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	1 265	65,93
potravinářské výrobky a přípravky	635	74,96
nealkoholické nápoje	2 002	64,59
káva, čaj, kakao	672	72,17
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1 330	60,75
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	2 164	48,20
alkoholické nápoje	1 100	32,09
tabák	1 064	64,85
ODÍVÁNÍ A OBUV	5 874	41,52
odívání	4 416	39,13
obuv (vč. oprav a půjčování)	1 458	48,77
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	16 421	91,21
nájemné z bytu	3 605	118,42
běžná údržba a drobné opravy bytu	1 838	15,29
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	1 941	103,09
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	9 037	93,25
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	6 420	33,54
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	2 439	20,50
bytový textil	498	46,18
přístroje a spotřebiče pro domácnost	1 226	27,41
nádobí a kuchyňské potřeby	415	28,43
výrobky pro dům a zahradu	557	18,13
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	1 284	67,60
ZDRAVÍ	2 101	48,83
léčiva a zdravotnické prostředky	1 451	50,03
ambulantní zdravotní péče	552	44,93
ústavní zdravotní péče	99	52,53
DOPRAVA	12 602	22,53
nákup osobních dopravních prostředků	4 597	4,85
provoz osobních dopravních prostředků	6 301	25,17
dopravní služby	1 704	60,45

pokračování

	domácnosti s dětmi celkem (osoba/rok)	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi / domácnosti s dětmi (%)
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	4 748	61,12
poštovní služby	60	36,67
telefonní a telefaxové přístroje	260	31,54
telefonické a telefaxové služby	4 428	63,19
REKREACE A KULTURA	10 886	36,86
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	2 105	22,09
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	173	13,87
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	2 587	38,73
rekreační a kulturní služby	2 484	49,76
noviny, knihy, papírenské zboží	1 195	53,81
dovolená s komplexními službami	2 342	27,37
VZDĚLÁVÁNÍ	1 068	39,61
předškolní a základní vzdělávání	181	78,45
střední vzdělávání	145	26,21
pomaturitní nástavbové vzdělávání	20	10,00
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	275	15,27
vzdělávání nedefinované podle úrovně	446	44,39
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	6 091	45,13
stravovací služby	4 792	45,49
ubytovací služby	1 298	43,84
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	10 644	40,00
osobní péče	3 087	51,15
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	826	31,60
sociální péče	24	91,67
pojištění	5 901	33,91
finanční služby jinde neuvedené	570	62,98
ostatní služby jinde neuvedené	237	15,19
vydání neklasifikovaná jako spotřební	10 610	17,70
pořízení a rekonstrukce domu, bytu	9 040	16,49
vydání jinde neuvedená	1 570	24,65

Tabulka č. 9 Podíl jednotlivých vydání na celkových spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy a domácnostmi s dětmi (% , rok 2006)

spotřební vydání	domácnosti s minimálními příjmy	domácnosti s dětmi	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi - domácnosti s dětmi (p.b.)
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	26,13	19,26	6,86
potraviny	23,68	17,17	6,51
pekárenské výrobky, obiloviny	4,91	3,36	1,56
maso	6,15	4,42	1,74
ryby	0,58	0,42	0,16
mléko, sýry, vejce	5,05	3,68	1,37
oleje a tuky	1,11	0,73	0,38
ovoce	1,42	1,15	0,27
zelenina, brambory	1,84	1,42	0,42
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	1,73	1,33	0,39
potravinářské výrobky a přípravky	0,89	0,66	0,23
nealkoholické nápoje	2,45	2,09	0,35
káva, čaj, kakao	0,89	0,67	0,22
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1,56	1,43	0,13
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	2,37	2,42	-0,06
alkoholické nápoje	1,03	1,28	-0,26
tabák	1,34	1,14	0,20
ODÍVÁNÍ A OBUV	5,36	6,31	-0,96
odívání	3,65	4,77	-1,13
obuv (vč. oprav a půjčování)	1,71	1,54	0,17
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	26,97	17,82	9,15
nájemné z bytu	6,61	3,42	3,19
běžná údržba a drobné opravy bytu	0,82	2,06	-1,24
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	3,58	2,10	1,47
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	15,96	10,24	5,72
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	4,07	6,58	-2,51
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	0,88	2,57	-1,69
bytový textil	0,40	0,51	-0,11
přístroje a spotřebiče pro domácnost	0,65	1,28	-0,62
nádobí a kuchyňské potřeby	0,27	0,42	-0,15
výrobky pro dům a zahradu	0,24	0,47	-0,23
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	1,61	1,33	0,28
ZDRAVÍ	1,40	1,56	-0,16
léčiva a zdravotnické prostředky	1,20	1,22	-0,02
ambulantní zdravotní péče	0,19	0,31	-0,13
ústavní zdravotní péče	0,02	0,02	-0,01
DOPRAVA	6,38	11,77	-5,39
nákup osobních dopravních prostředků	0,79	3,36	-2,58
provoz osobních dopravních prostředků	3,38	6,55	-3,17
dopravní služby	2,21	1,86	0,35

pokračování

spotřební vydání	domácnosti s minimálními příjmy	domácnosti s dětmi	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi - domácnosti s dětmi (p.b.)
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	5,24	4,98	0,25
poštovní služby	0,06	0,06	0,00
telefonní a telefaxové přístroje	0,19	0,36	-0,18
telefonické a telefaxové služby	4,99	4,56	0,43
REKREACE A KULTURA	7,48	11,30	-3,82
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	0,84	2,22	-1,39
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	0,06	0,17	-0,11
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	1,99	2,61	-0,62
rekreační a kulturní služby	2,18	2,57	-0,39
noviny, knihy, papírenské zboží	1,43	1,36	0,07
dovolená s komplexními službami	0,98	2,36	-1,38
VZDĚLÁVÁNÍ	0,86	0,99	-0,13
předškolní a základní vzdělávání	0,26	0,19	0,07
střední vzdělávání	0,20	0,13	0,07
pomaturitní nástavbové vzdělávání	0,01	0,03	-0,02
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	0,05	0,19	-0,14
vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,35	0,45	-0,10
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	5,04	6,23	-1,19
stravovací služby	4,36	4,94	-0,59
ubytovací služby	0,68	1,28	-0,60
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	8,72	10,77	-2,05
osobní péče	3,19	3,17	0,02
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	0,59	0,84	-0,24
sociální péče	0,07	0,01	0,06
pojištění	4,07	5,84	-1,77
finanční služby jinde neuvedené	0,67	0,60	0,07
ostatní služby jinde neuvedené	0,12	0,32	-0,20

Tabulka č. 10 **Podíl jednotlivých vydání na celkových spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy a domácnostmi s dětmi (rok 2007)**

spotřební vydání	domácnosti s minimálními příjmy	domácnosti s dětmi	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi - domácnosti s dětmi (p.b.)
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	26,32	19,20	7,12
potraviny	23,90	17,14	6,76
pekárenské výrobky, obiloviny	4,98	3,34	1,64
maso	6,36	4,34	2,01
ryby	0,57	0,43	0,14
mléko, sýry, vejce	4,97	3,73	1,24
oleje a tuky	1,10	0,72	0,37
ovoce	1,48	1,16	0,33
zelenina, brambory	1,92	1,46	0,46
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	1,63	1,30	0,33
potravinářské výrobky a přípravky	0,89	0,65	0,24
nealkoholické nápoje	2,41	2,06	0,35
káva, čaj, kakao	0,87	0,67	0,20
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1,54	1,39	0,16
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	2,13	2,34	-0,21
alkoholické nápoje	0,86	1,20	-0,34
tabák	1,27	1,14	0,13
ODÍVÁNÍ A OBUV	5,20	6,20	-1,00
odívání	3,67	4,66	-0,99
obuv (vč. oprav a půjčování)	1,54	1,54	0,00
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	26,61	16,61	10,00
nájemné z bytu	6,94	3,38	3,55
běžná údržba a drobné opravy bytu	0,70	1,90	-1,21
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	3,65	2,03	1,62
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	15,33	9,30	6,03
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	4,18	7,09	-2,91
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	0,96	2,84	-1,88
bytový textil	0,43	0,55	-0,11
přístroje a spotřebiče pro domácnost	0,66	1,42	-0,76
nádobí a kuchyňské potřeby	0,28	0,43	-0,15
výrobky pro dům a zahradu	0,20	0,51	-0,32
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	1,65	1,35	0,30
ZDRAVÍ	1,46	1,76	-0,30
léčiva a zdravotnické prostředky	1,26	1,36	-0,10
ambulantní zdravotní péče	0,19	0,36	-0,17
ústavní zdravotní péče	0,01	0,04	-0,03
DOPRAVA	5,87	12,14	-6,27
nákup osobních dopravních prostředků	0,53	3,86	-3,33
provoz osobních dopravních prostředků	3,19	6,51	-3,31
dopravní služby	2,14	1,77	0,38

pokračování

spotřební vydání	domácnosti s minimálními příjmy	domácnosti s dětmi	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi - domácnosti s dětmi (p.b.)
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	5,22	4,90	0,32
poštovní služby	0,05	0,05	-0,01
telefonní a telefaxové přístroje	0,20	0,36	-0,16
telefonické a telefaxové služby	4,97	4,49	0,48
REKREACE A KULTURA	7,79	11,36	-3,58
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	1,04	2,19	-1,15
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	0,07	0,15	-0,08
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	1,81	2,57	-0,76
rekreační a kulturní služby	2,40	2,52	-0,12
noviny, knihy, papírenské zboží	1,32	1,25	0,07
dovolená s komplexními službami	1,15	2,68	-1,54
VZDĚLÁVÁNÍ	0,93	1,01	-0,08
předškolní a základní vzdělávání	0,23	0,19	0,03
střední vzdělávání	0,19	0,14	0,05
pomaturitní nástavbové vzdělávání	0,03	0,01	0,03
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	0,09	0,24	-0,15
vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,39	0,43	-0,04
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	5,68	6,30	-0,62
stravovací služby	4,54	4,92	-0,37
ubytovací služby	1,14	1,38	-0,24
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	8,62	11,09	-2,47
osobní péče	3,18	3,19	-0,02
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	0,54	0,87	-0,32
sociální péče	0,06	0,03	0,03
pojištění	4,06	6,03	-1,97
finanční služby jinde neuvedené	0,69	0,61	0,08
ostatní služby jinde neuvedené	0,10	0,36	-0,26

Tabulka č. 11 **Podíl jednotlivých vydání na celkových spotřebních vydání domácností s minimálními příjmy a domácnostmi s dětmi (rok 2008)**

spotřební vydání	domácnosti s minimálními příjmy	domácnosti s dětmi	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi - domácnosti s dětmi (p.b.)
POTRAVINY A NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE	26,77	19,34	7,43
potraviny	24,33	17,29	7,04
pekárenské výrobky, obiloviny	5,28	3,53	1,75
maso	6,41	4,33	2,07
ryby	0,61	0,45	0,16
mléko, sýry, vejce	5,07	3,78	1,30
oleje a tuky	1,20	0,74	0,46
ovoce	1,39	1,16	0,23
zelenina, brambory	1,89	1,36	0,53
cukr, marmeláda, med, čokoláda, cukrovinky a cukrářské výrobky	1,57	1,29	0,28
potravinářské výrobky a přípravky	0,90	0,65	0,25
nealkoholické nápoje	2,44	2,04	0,40
káva, čaj, kakao	0,91	0,69	0,23
minerální vody, nealko nápoje a šťávy	1,52	1,36	0,17
ALKOHOLICKÉ NÁPOJE, TABÁK	1,97	2,21	-0,24
alkoholické nápoje	0,67	1,12	-0,46
tabák	1,30	1,09	0,22
ODÍVÁNÍ A OBUV	4,60	6,00	-1,40
odívání	3,26	4,51	-1,25
obuv (vč. oprav a půjčování)	1,34	1,49	-0,15
BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	28,25	16,76	11,49
nájemné z bytu	8,05	3,68	4,37
běžná údržba a drobné opravy bytu	0,53	1,88	-1,35
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	3,77	1,98	1,79
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	15,90	9,23	6,67
BYTOVÉ VYBAVENÍ, ZAŘÍZENÍ DOMÁCNOSTI; OPRAVY	4,06	6,55	-2,49
nábytek, bytové zařízení a výzdoba, koberce a ostatní podlahové krytiny	0,94	2,49	-1,55
bytový textil	0,43	0,51	-0,07
přístroje a spotřebiče pro domácnost	0,63	1,25	-0,62
nádobí a kuchyňské potřeby	0,22	0,42	-0,20
výrobky pro dům a zahradu	0,19	0,57	-0,38
zboží a služby pro běžnou údržbu domácnosti	1,64	1,31	0,33
ZDRAVÍ	1,94	2,14	-0,21
léčiva a zdravotnické prostředky	1,37	1,48	-0,11
ambulantní zdravotní péče	0,47	0,56	-0,10
ústavní zdravotní péče	0,10	0,10	0,00
DOPRAVA	5,36	12,86	-7,51
nákup osobních dopravních prostředků	0,42	4,69	-4,27
provoz osobních dopravních prostředků	2,99	6,43	-3,44
dopravní služby	1,94	1,74	0,20

pokračování

spotřební vydání	domácnosti s minimálními příjmy	domácnosti s dětmi	domácnosti s minimálními příjmy a dětmi - domácnosti s dětmi (p.b.)
POŠTY A TELEKOMUNIKACE	5,47	4,85	0,63
poštovní služby	0,04	0,06	-0,02
telefonní a telefaxové přístroje	0,15	0,27	-0,11
telefonické a telefaxové služby	5,28	4,52	0,76
REKREACE A KULTURA	7,57	11,11	-3,54
zařízení a vybavení audiovizuální, fotografická a pro zpracování dat	0,88	2,15	-1,27
další výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	0,05	0,18	-0,13
ostatní výrobky pro rekreaci a kulturu; květiny a zahrady, domácí zvířata	1,89	2,64	-0,75
rekreační a kulturní služby	2,33	2,54	-0,20
noviny, knihy, papírenské zboží	1,21	1,22	-0,01
dovolená s komplexními službami	1,21	2,39	-1,18
VZDĚLÁVÁNÍ	0,80	1,09	-0,29
předškolní a základní vzdělávání	0,27	0,18	0,08
střední vzdělávání	0,07	0,15	-0,08
pomaturitní nástavbové vzdělávání	0,00	0,02	-0,02
vyšší a vysokoškolské vzdělávání	0,08	0,28	-0,20
vzdělávání nedefinované podle úrovně	0,37	0,46	-0,08
STRAVOVÁNÍ A UBYTOVÁNÍ	5,19	6,22	-1,03
stravovací služby	4,11	4,89	-0,78
ubytovací služby	1,07	1,33	-0,25
OSTATNÍ ZBOŽÍ A SLUŽBY	8,03	10,87	-2,83
osobní péče	2,98	3,15	-0,17
osobní potřeby a doplňky jinde neuvedené	0,49	0,84	-0,35
sociální péče	0,04	0,02	0,02
pojištění	3,77	6,02	-2,25
finanční služby jinde neuvedené	0,68	0,58	0,10
ostatní služby jinde neuvedené	0,07	0,24	-0,17

Tabulka č. 12 **Spotřeba potravin a nápojů v domácnostech statistiky rodinných účtů v letech 2006 až 2008, domácnosti celkem (průměr na osobu a rok v kg, litrech)**

	2006	2007	2008	index 2008/2006
maso a masné výrobky	64,81	64,58	64,95	100,2
maso vepřové	13,69	14,11	14,20	103,7
drůbež	18,28	16,95	17,45	95,5
ryby a rybí výrobky	4,88	6,01	5,47	112,2
oleje a tuky	16,86	17,08	16,64	98,7
máslo	4,13	4,23	4,41	106,8
vepřové sádlo, slanina	1,54	1,47	1,48	96,0
rostlinné tuky a oleje	11,19	11,37	10,75	96,1
vejce (ks)	200,39	200,13	204,70	102,2
mléko	58,45	55,87	57,33	98,1
sýry	8,78	9,03	8,80	100,2
chléb	35,51	34,05	33,13	93,3
pečivo	32,05	31,19	30,73	95,9
pšeničná mouka	16,58	16,77	17,10	103,1
rýže	3,40	3,50	3,59	105,6
brambory	46,17	44,00	47,91	103,8
čerstvá zelenina	43,57	42,57	44,29	101,7
ovoce mírného pásma	40,99	38,38	42,89	104,6
jižní ovoce	18,24	19,18	18,72	102,6
cukr	12,75	13,90	14,41	113,0
čokoláda a čokoládové výrobky	3,29	3,43	3,66	111,3
nealkoholické nápoje (l)	172,39	164,63	158,44	91,9
alkoholické nápoje (l)	58,71	59,79	58,99	100,5

Tabulka č. 13 Průměrné ceny některých druhů zboží a služeb v letech 2006 až 2008 (Kč)

	cena za:	2006	2007	2008
hovězí maso zadní	kg	165,1	168,4	174,7
vepřová pečeně	kg	104,9	102,6	106,3
vepřová šunka	kg	154,2	153,6	156,3
kuře	kg	46,8	53,5	60,5
mléko polotučné	litr	14,4	15,5	17,8
eidamská cihla	kg	110,3	122,0	133,5
máslo čerstvé	kg	104,5	116,3	114,5
vejce čerstvá	kus	2,3	2,5	2,8
pšeničná mouka polohrubá	kg	7,3	9,1	12,8
chléb kmínový	kg	16,2	19,0	22,9
cukr krystal	kg	21,7	21,9	21,0
jablka konzumní	kg	24,9	28,5	32,4
pivo lahvové 10 %	0,5 l	8,4	8,5	9,0
káva zrnková	100 g	7,3	7,9	8,8
tuzemský tmavý (rum)	0,5 l	94,4	96,1	99,3
cigarety Sparta	20 ks	46,0	54,8	64,1
čisté nájemné v nájemním bytě 3+1	měsíčně	1 862,3	2 190,1	2 498,8
elektrina (prům. cena)	kWh	2,8	3,0	3,4
zemní plyn (prům. cena)	m3	9,5	9,9	12,3
vodné a stočné	m3	46,3	50,4	54,6
teplo (otop, teplá voda)	GJ	406,1	420,8	470,0
hnědé uhlí	q	199,2	248,6	304,2
chladnička elektrická 225 l	kus	7 943,2	7 659,4	7 559,9
vysavač elektrický podlahový	kus	2 938,1	2 798,8	2 760,0
televizor barevný	kus	9 838,0	9 087,8	7 787,0
os. auto ŠKODA (Felicia, Fabia)	kus	264 223,0	265 900,0	264 211,0
benzin Speciál	litr	29,1	29,1	29,9
zák. pojištění aut (do 1 350 ccm)	rok	3 530,1	3 539,4	3 859,3
poštovné za dopis v tuzemsku	kus	7,5	7,5	10,0
televizní konces. poplatek	měsíčně	100,0	120,0	135,0
stříhání vlasů pánské	výkon	68,2	72,2	80,2
oběd ve školní jídelně 1. - 4. tř. ZŠ	oběd	16,8	17,2	19,0
pánská košile	ks	485,1	480,9	486,2
dámské šaty bavlněné letní	ks	1 065,9	1 123,7	1 103,7
obuv pánská vycház. celoroční	pár	1 369,9	1 368,8	1 393,8
obuv dámská vycház. celoroční	pár	1 270,8	1 250,8	1 262,6

Tabulka č. 14 **Naturální spotřeba domácností celkem (osoba/rok)**

	2006	2007	2008
pekárenské výrobky, obiloviny (kg)	92,27	90,47	89,58
chléb	35,51	34,05	33,13
pečivo běžné	20,50	19,58	19,45
pečivo jemné	5,24	5,32	5,17
pečivo trvanlivé	6,31	6,29	6,11
mouka pšeničná	16,58	16,77	17,10
těstoviny	4,73	4,96	5,03
rýže	3,40	3,50	3,59
maso (kg)	59,38	59,46	60,09
maso vepřové	12,09	12,56	12,76
maso hovězí	2,96	3,25	3,30
ostatní masa a vnitřnosti	4,00	4,41	4,41
uzenářské zboží	20,22	20,40	19,87
konzervy, ostatní masné výrobky	2,93	2,87	3,27
drůbež	17,18	15,97	16,48
ryby (kg)	4,88	6,01	5,48
ryby čerstvé, chlazené a mražené	2,10	3,29	2,71
ostatní ryby a rybí výrobky	2,78	2,72	2,77
mléko (litry)	57,39	55,07	56,33
oleje a tuky (kg)	16,43	16,71	16,30
másl	4,13	4,23	4,41
vepřové sádlo a slanina	1,12	1,11	1,14
jedlé oleje	6,76	6,93	6,71
rostlinné a ostatní tuky	4,42	4,44	4,04
ovoce (kg)	112,05	110,93	112,94
citrusy	10,74	11,66	10,80
banány	7,50	7,51	7,92
jablka a jádroviny	10,54	10,95	9,94
broskve, třešně, hrozny, ostatní peckoviny	8,27	7,40	8,42
ostatní ovoce	7,03	7,05	7,55
rajčata, papriky, okurky a ostatní plodová zelenina	13,34	12,83	14,13
ostatní zelenina	19,77	20,22	20,63
luštěniny	0,89	0,97	0,90
brambory	33,97	32,34	32,65
nápoje (litry)	169,54	161,51	155,26
sirupy a koncentráty	3,86	4,14	4,32
ovocné a zeleninové šťávy	7,46	7,54	7,34
minerální a stolní vody	110,28	107,63	102,94
ostatní nealkoholické nápoje	47,94	42,20	40,66
lihoviny	1,84	1,87	1,80
víno	6,84	6,97	6,89
pivo	36,96	37,50	36,67
obuv (páry)	2,94	3,12	3,18
obuv pánská	0,72	0,74	0,74
obuv dámská	1,37	1,53	1,52
obuv dětská	0,85	0,85	0,92